

K e s ä 1966

- 14.4.-66 alkoivat työt. Ennen varsinaisia kaivaus- ja rakennustöitä, joiden oli määrä alkaa kasarmirakennuksessa (Q), jouduttiin kasarmissa olleet museoesineet siirtämään Pikkuportin bastionin ullakolle ja linnantupaan. Kuninkaansali jouduttiin muuttamaan tilapäiseksi toimistotiloiksi ja linnantupa työmiesten ruokailuhuoneeksi. Lisäksi Isolta linnanpihalta oli kuljetettava pois lunta.
- 26.4. Aloitettiin kaivaukset kasarmin ensimmäisen kerroksen läntisimmässä huoneessa, Q 104:ssä. Q 204:n kattoholvin purkaminen oli myös aloitettu.
- 29.4 Q 104:n betonilattian yläpinta oli tasolla + 82.70. Se oli valettu suoraan sinertävän hiekan ja hiedansekaisen maan päälle, jonka yläpinta oli tasolla + 82.57. Maa oli tuotu täytteeksi 1930-luvun korjauksen yhteydessä ja sen paksuus oli 34-57 cm. Se oli koko alueen laajuinen. Betonilaatta oli kaksiosainen, osien välissä eristyskerros (piki + paperi). Täyttemaan alla oli kulttuurimaa, jonka yläpinta oli suhteellisen tasainen. (Valokuva).
- 10.5 Q 104:n itäseinän edustalla ja osittain sen alla oli lähes koko seinän pituudelta kivi-~~työ~~kyttöä. (n. 60 cm molemmin päin ilman kiviä). Kivien väliessä oli kulttuurimaata, hiiltä (hyvin vähän)

luita, vihertävää lasia sekä parissa kohdassa hieman rapautunutta laastia. Röykkiön leveys pohjoispäässä oli n. 150 cm, eteläpäässä n. 80 cm. Kivien yläpinnat olivat tasoilla + 81.99, + 82.00, 82.29. Itäseinän alaosaan liittyi myös kapeahko, 30-10 cm, laastireunus, jonka yläpinta oli tasolla + 82.41. Todennäköisesti jäännös aikaisemmasta lattiatasosta. (kuva 1, valok. 1175).

Hiekan ja hiedansekaisien täyteiden alla olevan kulttuurimaan yläpinta oli kovahko. Kerrosten rajauksessa, osittain myös kulttuurikerroksessa oli kattohuovan palasia. Kulttuurikerroksen yläpinta pohjoisseinän edustalla oli tasolla + 82.24 - + 82.30, huoneen keskipaikkeilla n. + 82.25, eteläseinän edustalla tasolla + 82.25 - 82.30. Kerroksen paksuus oli 6-25 cm. huoneen länsiosassa (ks. leikkaus A-A, kuva 2). Huoneen keskipaikkeilla em. pohjoissivustalla, kulttuurikerros paksuni yläreunan pysyessä ennallaan. Mainituissa kohdissa kaikki maakerrokset olivat alaspäin painuneita, myös luonnonmaa oli tällä kohtaa syvemmillä. Kulttuurimaan paksuus notkokohdassa oli n. 46 cm (kuva 3).

Kulttuurimaa sisälsi mm. runsaasti tiilimurskaa, ja tiilipaloja koot 6 x 13 x ?, 7 x ? x ?, 5,6 x 11 x 23, pieniä kiviä, laastinpaloja sekä paikoin hiiltä. Kulttuurimaan alla, huoneen luoteisosassa oli laasti- ja tiilimurskakerros, paksuus 5-10 cm. Samoin huoneen itäseinän edustan kiviröykkiön edessä, lähinnä huoneen koillisosassa oli hiekan ja laastinsekaista maata, jossa oli runsaasti pientä kiilakiveä.

Kulttuurikerroksen ja tiilimurska/laastikerroksen alla oli lähes koko huoneen laajuudelta keltainen hiekkakerros. Kerros loppui n. 70 cm päässä pohjoisseinästä, n. 165 cm päässä länsiseinästä ja 370 cm päässä itäseinästä. Kerros oli huoneen länsiosan keskipaikkeilla paksuimmillaan n. 30 cm. Se kapeni huoneen reunoja kohti ja laski edellä selostetun pohjoisseinän edustalla olevassa notkokohdassa alaspäin ollen tällöin n. 12 cm paksu.

Hiekkakerroksen alla oli jälleen kulttuurimaata, joka sisälsi runsaasti luita, palanutta ja lahonnutta puuta, kiviä ja vähän vaaleaa tiilimurskaa. Kerroksen paksuus oli 15-25 cm. Sillä ei ollut kovaa pintakerrosta. Tämä alempi kulttuurikerros yhtyi ylempään huoneen reunoilla missä niiteä erottava hiekkakerros loppui. Alemman kulttuurikerroksen alla huoneen lounaisosassa oli kerros laastinsekaista hiekkaa, harmaata, huoneen keski-

osassa karkeaa hiekka/soraa ja pohjoisseinän edustalla, osittain peruskallion luisu noudatellen, tummaa, punertavaa ruskeaa hyvin kovaksi iskostunutta, karkeahkoa hiekkaa.

12.5 Aloitettiin kaivaa Ison linnanpihan itäosaa. Pihakiveyksen päällä olevaa maata poistetaan. Alueella n. 540 cm pihan keskellä olevasta rakennuksesta pohjasta, R 102:sta itään oli seuraavat maakerrokset: 10 cm multaa, 6-7 cm tiilimurskaa, 10-14 cm tummaa kulttuurimaata, jonka alla pihakiveys. Löytynyt raha vuodelta 1731.

Q 104:n kaivaus jatkuu.

13.5 Q 104:n pohjoisseinän edustalla olleen kovan punertavan ruskean hiekkakerroksen yläpinta: itäseinän edusta + 82.10, pohjoisseinän vierellä n. 5 m päässä länsiseinästä + 81.73, näiden pisteiden välillä + 81.90.

Aloitettiin "piikata" Q 201:n ja Q 202:n välistä seinää oviaukon esillesaamiseksi.

Q 104:n pohjoisseinän keskipaikkeilla, notkokohdassa jossa kulttuurikerrokset yhtyivät oli alemman kulttuurikerroksen tasolla hyvin runsaasti (yksi 40 x 40 cm pahvilaatikollinen) vihertävää ikkunalasia, joukossa tiilinpala 12,5 x 7,5 x ?. Lasit olivat tasojen + 81.70 ja + 81.45 välillä.

16.5 Q 104:n länsipää, ylempi kulttuurikerros: kerroksen yläpinta kovahko, hiekasekainen paikoin seassa puhdasta rantahiekkaa, seassa lisäksi laastia, luita ja hieman tiilimurskaa. E 201:een vievien portaiden pohjoispuolella kulttuurikerros hieman vaaleampaa, portaiden pohjoisreunasta etelään alkaa maa olla hieman tummempaa. N. 10 cm kulttuurimaan yläpinnasta alaspäin oli kerros palanutta ja lahonnutta puuta. Kerros lasi etelää.

Q 204:n kattoholvi saatu purettua. Huonetta aloitettu tyhjentämään ullakon täytteistä ja betonista.

Isolla linnanpihalla jatketaan edellisen vuoden koeojien kaivauksia pihalle jääneiden maiden poistoa.

Q 203:n kattoholvin purkaminen aloitettu.

17.5. Q 104: länsiosan lahoppuukerros jatkui portaiden molemmille puolille. Sen yläpinta oli pääasiassa tasolla + 82.13, aivan länsiseinän edustalla se oli tasolla + 82.20, portaiden edustalla kerros lasi-etelään ollen portaiden eteläreunassa tasolla + 81.95. Tästä kerros jällele nousi normaaliin tasoonsa. (kuva 6).

Q 203:n kattoholvin purkaminen jatkuu.

Ison linnapihan tyhjentäminen edellisen vuoden kaivausjätteistä jatkuu.

18.5 Q 102:n pohjakaivaus jatkuu. Poistetaan alimmasta kulttuurikerroksesta. Löytynyt 3 hopearahaa ja 1 venäläinen kahden kopeekan raha.

20.5 Q 104:n alin kulttuurikerros länsiseinän vieressä oli melko paksu, n. 30 cm. Portaiden edustalla oli ylemmän kulttuurikerroksen ja sen alareunassa olleen palanutta ja lahonnuttu puuta sisältävän kerroksen alla n. 20 cm paksu, reunojaan kohti oheneva kerros rapautunutta laastia. Kerroksen leveys oli vain n. 20 cm, pituus n. 200 cm. Kerroksen alla oli n. 4 cm paksu lahoppuukerros, joka laastikiilan reunoissa yhtyy ylempään palaneeseen ja lahonneeseen puukerrokseen. PO. kerroksen alla oli alempi kulttuurikerros, paksuus n. 25 cm. Sen alla ohuehko (5-10 cm) hietakiila. (kuva 6) Eteläseinän edustalla, lähinnä läntisimmän ikkuna-aukon kohdalla ollut laastikiila päättyi n. 150 cm päähän länsiseinältä. (kuva 2 ja 5). Kerros sisälsi myös hiekkaa.

Portaiden eteläpuolella, länsiseinän edustalla oli suurehkoja kiviä, joiden välissä lahoppuuta. Portaiden pohjoispuolella kulttuurimaa oli edelleen hieman vaaleampaa eikä siinä ollut kiviä, ainoastaan paikka paikoin lahoppuuta.

23.5 Aloitettiin Q 204:n länsiseinän rappauksen poistaminen.

24.5. Lämpökeskuksen (N 101/102) länsiseinän keskiosaan kaivetaan anturoiden kaivantaja.

Q 204:n tyhjennys jatkuu.

- Q 204:n länsiseinän "piikkaus" jatkuu.
- 25.5. Q 104:n pohjalla olevaa sorakerrosta poistetaan. Työt keskeytett toistaiseksi.
Q 202:n pohjoisseinässä oleva maneesiin vievä umpeenmuurattu oviaukko puhkaistu osittain.
- 26.5 Aloitettu lämpökeskuksen katon suojabetonin valu.
Q 104:n länsiseinän rappauksen poishakkaaminen aloitettu.
- 28.5. Lämpökeskuksen katon väliraudoitus aloitettu.
Kasarmin (Q) ullakon itäosan tyhjennys jatkuu.
- 31.5 Ison linnanpihan tyhjennys edellisen kesän kaivausjätteistä jatkuu, samoin pihan itäosan oihakiveyksen päällä olevan tiilikerroksen poistaminen.
Kasarmin (Q 203:n) kattoholvin purkaminen jatkuu.
Lämpökeskuksen uklokaton raudoitus jatkuu.
- 1.6 Aloitettu kaivaa Ison linnanpihan länsiosaa rakennus P:n edus-
talta.
Lämpökeskuksen ulkokaton suojabetoni valettu.
- 2.6. Q 104:n länsiseinän vierus, portaiden pohjoispuoli: kulttuuri-
maan yläpinta tasolla + 82.30, hiesun yläreuna tasolla + 82.00,
hiesun alareuna tasolla + 81.52. Tästä tasosta alkaa ~~ruosteinen~~
(punaruskea) hyvin kova ("kivettynyt") hiekka. Sen yläreuna on
saman kuin länsiseinän pohjan alapintareuna. Hiekka laskee por-
taisiin päin. Pohjois- ja länsiseinien nurkkauksessa länsimuu-
rin alareuna ja hiekan yläreuna olivat tasolla + 81.62. Muut
edellä selostetut luvut oli otettu 100 cm päässä pohjoisseinästä
Portaiden alla oleva osa: Lattiabetonin paksuus 16 cm, hiesu/
hietakerros 28 cm, kulttuurikerros jossa tiilenpalasia, laastia,
hiiltä ym. 7-9 cm paksu. Sen alla tummempi kulttuurikerros, joka
~~on 5-6 cm paksu~~ jossa paikoin laastia sekä lahopuukerros, joka
on 5-6 cm paksu. Kulttuurikerroksen alla oli hiesu, jonka ylä-
reuna oli tasolla + 81.80. Hiesun yläreuna, kuten kulttuuri-
kerroskin, laskevat etelään päin. (kuva 6, valokuv.).
Hiesun alla oli sora, joka alkoi n. 100 cm portaiden betoni-
laatan alapinnasta.

3.6 Aloitettiin N 106:n pohjakaivaus. Ks. kaivauskertomus.

4.6 Q 202:n maneesin vievä oviaukko: Aukon umpeenmuuraukseen oli käytetty tiilejä. Limityksessä oli pyritty lähinnä _____ limitykseen, vuoroin side- ja juoksuttiili. Limitys ei ollut kuitenkaan puhdasta. Aukon itäpielessä ei ollut selvää saumaa vaan umpeenmuurauksen tiilit liittyivät osittain 1500-luvun tiilirevetointiin. Holvikaaren itäisessä yläreunassa revetointiin liittyvänä oli kolme sidetiiltä holvauksessa, niiden alla holvikantana oli juoksuttiili. Holvikaaren yläreuna oli lappeellaan olevista tiileistä. Länsipeilen holvikannassa oli pari tiiltä holvauksessa. (valok. 1185, 1186). (kuva 7)

Umpeenmuuraukseen käytettyjen tiilien koot:

25,5 x 5,5 x 11, 25 x 5 x ?, 23,5 x 5,5 x ?.

Umpeenmuuraus oli vain n. sidetiilin paksuista ja sen etureuna oli Q 202:n pohjoisseinän 1500-luvun tiilirevetoinnin tasolla.

Maneesin puolella oviaukko muodosti syvän nischin. Täällä oli tiilimuurauksen edessä harmaakivimuurausta, joka alkoi n. 80 cm holvin laesta alaspäin. (valok 1183,). Laastina oli käytetty savea. Aukon yläosan tiilimuuraus oli osittain laastin peitossa. Laasti ei muodostanut kuitenkaan tasaista rappauspintaa. On mahdollista, että harmaakivimuuraus olisi ulottunut alunperin holvin lakeen asti.

6.6 Ison linnanpihan keskipaikkeilla olevan rakennuksen pohjan, R 102:n, pohjoisseinän edustan kiveä ja maata sisältävä röykkiö, joka edellisenä kesänä jäi kaivamatta: röykkiö oli todennäköisesti muodostunut vain pohjoisseinän purkujätteistä. Kivet olivat osittain laastilla toisissaan kiinni, osittain irrallisia, kulttuurimaata ja lahopuuta välissä. Röykkiön leveys oli n. 70 cm. Laastilla toisissaan kiinni olevia kivi- kasoja oli seinän keskikohdalla ja siitä itään. Näiden yläpinnat olivat tasoilla + 80.20 ja + 79.95. Kivien alla, tasolla + 79.75/79.80 oli huoneen kesukstaa kohti viettävä lahopuukerros n. 5 mm paksu. Kerroksessa oli runsaasti kalatuotoja. Tasolla + 79.70, suunnilleen muurin alareunan tasolla, oli toinen lahopuukerros, joka sisälsi samoin kalanruotoja. Kerros oli vain pari mm paksu.

R 102:n seinien alimmainen kivivarvi oli suurehkoista luonnonkivistä. Sen yläpuolella olevat varvit olivat tasapintaisista, osittain lohkotuista kivistä. Laastia ei ollut juuri käytetty. Saumoissa sitä ei ole näkyvissä kuin oviaukon molemmin puolin. itäseinän osalla n. 140 cm, pohjoisseinän osalla 120 cm yläreunassa, n. 50 cm alareunassa, samoin oviaukon pielissä. Seinien korkeudet: pohjosseinän n. 120 cm, itäseinä samoin, eteläseinä 100-85 cm, länsiseinä 140-110 cm. Länsiseinää oli purettu keskikohdalta sähkökaapelia laskettaessa.

Oviaukko sijaitsi itäseinän pohjoispäässä siten että pohjoisseinä jatkui oviaukon pohjoispielenä itään. (kuva 8) Kynnyksen yläpinta oli laattakivistä ja tasolla +79.95 (pohjoisosa) +79.90 (eteläosa), Kynnyksen tasolla huoneen ~~sisä~~^{sisä}puolella oli oviaukon molemmissa pielissä parrunkolo. Pohjoispielen kolo oli muurattu seinän sisään, sen syvyys oli 63 cm. Eteläpielen kolo muodosti vain syvennyksen itäseinän pintaan, etureuna oli ilman muurausta, syvyys (pohj.-et. suunta) oli 45 cm, korkeus 12 cm. Eteläpielen alaosassa oli ~~parrunkolo~~ puunkolon korkuinen loveus, jonka alapinta oli kynnyksen tasolla. Kynnyksen itäreunassa loven syvyys oli 10 cm, länsireunassa 9 cm.

Pohjoispielen sisäreunassa oli lisäksi pysty parrunkolo, joka oli kohtisuorassa pitkittäistä parrunkoloa vastaan juuri sen yläpuolella. Kolon syvyys ~~eli~~ oli 11 cm. Sen takasivua peitti 16 cm:n paksu laasti (kuva 9). Kolo oli pielen korkuinen. (valok. 1219, 1220, 1221, 1222, 1223).

Q ¹204:n länsiseinän eteläosa: kulttuurimaan yläraja lounaisnurkassa oli tasolla + 82.35, n.140 cm päässä tästä tasolla + 82.42, sekä portaiden nurkkauksessa tasolla + 82.37. Lounaisnurkassa oli lahopuu, jonka yläpinta oli n. tasolla + 81.85.

Portaiden pohjoispielestä etelään oli kulttuurimaan ja soran seassa runsaasti isohkoja kiviä. Eteläisimpien kulttuurikerroksen kivien alla oli heti soraa eikä kulttuurimaata. (kuva 6, leikkaus 2).

Pohjoisseinän keskipaikkeilla olleessa kuopassa, jossa oli mm. runsaasti lasia, oli kalliota vasten runsaasti isohkoja kiviä. Itäsivustalta kuoppaa rajoitti punertava "kivettynyt" hiekkakerros.

7.6 Isolla linnanpihalla kaivetaan Eteläpatterin ja R 102:n välistä aluetta. Pihan länsiosassa ollut alempi tiilimurskakerros (pintakerroksen ja hiekan alla oleva) päättyi n. 2,5 m - 3 m päässä rakennuksen pohjasta (R 102) etelään. Ylempi tiilimurskakerros jatkui Eteläpatteriin asti hiekkakerroksen yläpuolella, välillä katkeillen.

Löytnyt raha v:lta 1758 hiekkakerroksen päältä, n. taso + 81.27

Aloitettu purkaa Q 201:n ja Q 202:n välistä seinää. Porataan kasarmin toisen kerroksen eteläseinään lattiataason palkkien syvennyksiä.

Lämpökeskuksen N 101/102:n itäseinän keskiosan anturoita valetaan. Länsi- ja pohjoisseinien anturat ovat ^aviimit.

Alettu purkaa N 106:n holvin päällä olevaa harmaakivimuurausta.

10.6 Q 201:n ja 202:n välinen seinä oli vain yläosastaan liitteessä kasarmin eteläseinään. N. 220 cm:n matkalla v:n 1939 lattiapinnasta ylöspäin ei ollut liitettä. (valok.) kuva 10

Kasarmin eteläseinään porattu uuden lattiataason kalkkien syvennykset. Idästä lukien toisen ikkuna-aukon länsipielen ikkunapenkki: pinnassa kyljellään olevista tiilistä ja v. -39 tehty revetointi. Sen alla n. 22 cm leveydeltä (yhden tiilin pituus) vanhempaa tiilimuurausta. Sen takana harmaakivimuuraus. (valok. , kuva 17).

Q 104:n pohjakaivaus jatkuu. Itäseinän edustan kiviröykkiö samoin muut kiviröykkiöt poistettu. Kivistät tehtiin limitys. (kuva 1). Itäseinän kiviröykkiön kivet sekaisin, vain muutama säännöllisesti päällekkäin.

13.6 Q 201:n ja 202:n tyhjennys seinän ~~purkamisjätteistä~~ ^{purkaustyö} jatkuu. Seinä purettu vain eteläosastaan sillä pohjoisosasta tuli esille takka.

Ison linnanpiahn kaivaus itäosassa jatkuu.

N 106:n (aiotun muuntamon) tiiliholvin yläpuolen harmaakivimuurauksen purkaminen jatkuu. Samoin jatkuu N 106:n pohjakaivaus, mikä on usein jouduttu keskeyttämään roudan vuoksi.

- 14.6 Iso linnanpiha, lämpökanavan kaivantto, itäpuoli, R 102:n eteläpuoli: mukulakiveyksen päällä parin cm:n kerros kulttuuririmaata, sen ja osittain kivien päällä tiilimurskakerros, jossa runsaasti hiekkaa (täyttemaata) välissä. Paikoin kulttuurikerroksen päällä n. 10 cm hiesua. Tiilikerroksen päällä kellertävä hiekkakerros, n. 10 cm paksu. Sen päällä pintakerrokset (savi + tiilimurska + multa).
- 15.6 Eteläpatterin itäpään edustan rakennuksen pohja, Paksun bastionin läntisistä kaariaukosta länteen: pintakerroksen alla oli laastia ja kivimurskaa sisältävä kerros, joka Eteläpatterin vieressä oli 60 cm paksu. Kerros ohenee pohjoiseen ollen rakennuksen pohjan (oletetun) pohjoisreunan kohdalla n. 30 cm. (merk. 1212, 1213) (ark. kair. ker.)
- Q 102:ssa puretaan toiseen kerrokseen vievien portaiden länsipuolella olleen varastohuoneen eteläistä tiiliseinää. (tehty 1938-39).
- 16.6 Q 203:n koillisnurkan takka: Kaareva takka oli suurimmalta osaltaan muurattu Q 203:n itäseinään. Savukanava kulki aluksi itäseinän sisällä, yhtyy Q 202:n takan savukanavaan, minkä jälkeen se ovat jatkuneet osittain pohjoisseinän sisällä muurin harjalle. Q 203:n takan pohjoissivu on muurattu huoneen pohjoisseinään. Takka oli muurattu tiileistä, joiden mitat olivat: 28 x 7 x 12, 28,5 x 8,5 x ?, 29 x 8 x 14, 8,5 x 13, 8,5 x 13,5. (kuvat 10, 12, merk. 1189)
- Takan kaarevan tulipesän korkeus on n. 140 cm. Kaarevan osan etureuna, mitattuna itäseinän pinnasta oli 135 cm, syvyys 57 cm. Kaareva osa loppui ylhäältä tasoon + 88.00. Alareuna, siis, takan pohja, oli n. tasolla + 86.58. Tällä tasolla oli näet harmaakiviä, jotka pistävät esiin tiilimuurauksen alareunan alta. Niiden yläpuolella olevat ensimmäisen ja toisen ^{tyli} varvi olivat melko hyvin säilyneitä, eivät niin pahoin palaneet kuin muualla, mikä todistaisi niiden olleen tuhka- ja hiilikerroksen suojaamina. Takan pohjaan oli v. 1938-39 valettu betonilaatta, (lattiatasolle). Kaareva osa oli kokonaan muurattu sidetiilistä, keskiosan tiilit olivat pahoin palaneita ja rapautuneita. Takan eteläsivulla (sisäpinnalla) oli katkelma rappausta, joka oli maalattu keltaiseksi. Tasosta + 88.00, johon kaareva osa loppui, ylöspäin, takka alkaa kaveta savukanavaksi. Tällöin muuraukseen on käytetty juoksu-tiilejä. Kapeneminen on saatu aikaan lähinnä takan eteläseinän

kaartumisella sisäänpäin. Savuhormi oli alaosastaan 68 cm leveä, se kapeni ylöspäin ollen kapeimmillaan 31-38 cm. (kuva 7, 12, valokuva 1189, 1208).

Aloitettu purkaa kasarmin toisen kerroksen seinien tiilireve-tointeja.

20.6 Ison linnanpihan kaivaukset jatkuvat.

Lämpökeskuksen ulkokaton päälle levitetty sora.

Q 104:n ja 103:n välisen seinän anturan kaivanto valmis. Maa pääasiassa soraa, joukossa suurehkoja kiviä. Kulttuurikerros 2-5 cm paksu.

21.6 N 106:n tiiliholvin päälyksen purkaminen jatkuu, samoin N 106:n pohjakaivaus.

Q 203:n tiilirevetointi purettu.

Ison linnanpihan kaivaus jatkuu.

27.6 Iso linnanpiha, itäpatterin edustan kaivaus näyttämön edustalla jatkuu. Pintakerroksen (multa + turve) poistaminen aloitettu jo 17.6.

Ison linnanpihan kaivaus pihan keskiosassa, R 102:sta länteen jatkuu.

29.6 Iso linnanpiha, R 102:n länsipuoli: pintakerros poistettu, kulttuurimaan yläreuna tasolla + 81.20, kulttuurikerroksen paksuus 1-3 cm, paikoin sitä ei ole juuri ollenkaan, paikoin taas n. 10 cm syvinä kasautumina. Tasainen laastipinta tasolla + 81.15. (ei yhtenäisen). R 102:n eteläpuolella kulttuurimaan yläraja tasolla + 81.00, Eteläpatterin vieressä tasolla + 81.00. Eteläpatterin edustalla olleen rakennuksen pohjan alueella, laasti- ja tiilimurskakerroksen alla oli kulttuurikerroksen yläpinta tasolla + 80.80. Luultavasti tähän rakennukseen liittyneiden laattakivien (porraskivet) yläpinnat tasolla + 81.00 (itäinen) ja + 80.95 (läntinen). Kivet sijaitsivat vierekkäin.

Q 201:n luoteiskulmasta tuli esille tiilistä muurattu, kaareva takka, joka oli pääpiirteissään samanlainen kuin Q 203:n takka. Huoneen länsiseinän pohjoispää umpeenmuuratusta oviaukosta eteenpäin oli tiilimuurausta. Seinän yläosassa kulki ensimmäisen kerroksen uunin savukanava.

(kuva 10)

Takka oli muurattu pääasiassa Q 201:n pohjoisseinään. Takkan pohjan yläpinta oli tasolla + 86.80. Sen peitti laastipinta, joka oli hyvin haurasta, 3-5 cm paksu. Laastin alla oli harmaakivimuurausta. Takkan pohjan yläpuolella oli kaksi melko hyvin säilynyttä sidetiilivarvia, yhteinen kork. n. 20 cm, jotka todennäköisesti ovat olleet tuhkakerroksen suojaamia. Näiden varvien yläpuolella olevat tiilikerrat olivat myös sidetiillejä, (tulipesän osalta), mutta palaneita ja rikkonaisia. Tulipesän yläosassa oli myös muutama juoksutiili. Tiilien mittoja: 7 x 14, 8,5 x 13,5, 9,5 x 13.

Laasti oli karkearakeista, ei tiilimurskaa sisältävää, kellertävää.

Takan vasemmassa reunassa oli jäännös eteläsivusta (lounaissivusta). Sen paksuus oli takan alaosassa 60 cm, yläosassa 40 cm. Po. eteläsivun jäännöksen ulkonema takan peräseinästä (yläosassa) oli 48 cm. Tämä takan sisäpintana oleva osa kuului lähinnä jo savuhormiin. Sen pinta oli suhteellisen tasaisen, tummuneen (nokeentuneen) laastipinnan peittämä. Hormiöosan leveys ylhäällä oli n. 57 cm.

Takan yläosassa olevien tiilien mittoja: 8 x 13,5 x 29,5; 7 x 13,5 x 29; 7,5 x ? x 27.

Savukanava oli muurattu pohjoisseinään (kuva 7)

Q 201:n länsiseinä takasta umpeenmuurattuun oviaukkoon asti oli tiilimuurausta, seinän yläosassa oli kuitenkin jonkun verran harmaakivimuuria. Tässä yläosassa kulki alakerroksen munin savukanava. Se oli osittain vaakasuorassa ja kulki takan eteläsivun ulkosivulla suorakulmaisesti ylöspäin. Tiilimuuraus heti takasta etelään muodosti komerontapaisen syvennyksen muurin sisään. Sen leveys oli 120 cm, korkeus 250 cm, syvyys cm. "Komeron" alaosassa oli penkkimäinen osa joka ulkoni takaseinästä 26 cm. Sen korkeus pohjoispäässä oli 68 cm, eteläpäässä 85 cm. "Komeron" takaseinän muuraukseen ei ollut käytetty pääasiassa juoksutiillejä. Tiilit olivat mustuneita, nokisia. Mitat: 24,5 x 6 x ?; 25 x 7; 25 x 6 x ?. (kuva 14)

Penkkimäisen osan muuraus jatkui takan kaarevaan takaseinään (rajakohta oli selvä) katkaisten takan eteläseinän jäännöksen. (valokuva 1181). Penkkimäisen osan pintaa (osa tiileistä poissa) peitti 2-3 cm paksu laasti. (valok. 1328 - 1337.)

"Komeron" eteläsivu oli ollut rapattu. Etelä- ja länsisivujen tiilimuuraukset olivat liitteessä.

Komero-osan eteläpuolella länsiseinä oli normaalipaksuista (100 cm) mutta edelleen pääasiassa tiilimuurausta umpeenmuurattuun oviaukkoon asti. Po. välissä kulki alakerroksen uunin savukanava ^{mitat 1336,1337} Savukanavan sisämitta oli 40 x 30 cm. Kanava oli muurattu tiileistä. Seinät eivät olleet liitteessä kekkonään, paitsi todennäköisesti pohjois- ja länsiseinä jossain varhaisemmassa vaiheessa. Pohjois- ja eteläseinät jatkuvat itään, seinän itäseunaan asti. Niiden väliin osittain irrallinen, huolimaton muurusta oleva kanavan itäseinä. Laasti on pursunut raoista eikä sitä ole tasoitettu. Laastina on käytetty savea. Tiilit pienrhköjä. Pohjoissivun sisämuuraukseen käytetty myös savilaastia. ^{kuva 15}

Eteläisivun tiilimuurauksen pinnassa oli laastia joka on ollut rappauksen peitossa. Muuraukseen (ei rappaukseen) oli käytetty savilaastia. Länsiseinän paksuus oli n 24 25 cm (yksi tiilimitta). Seinä ~~xx~~ ei ollut enää primaarisessa liitteessä pohjois- ja eteläseinään. Laasti oli vaaleahkoa, samaa kuin viereisen oviaukon umpeenmuurauksessa käytetty. (näyte).

Q 201:n purettavan länsiseinän länsipuoli: seinän pohjoispää umpeenmuurattuun oviaukkoon asti oli tiilimuurausta. Oviaukon umpeenmuuraus oli myös tiilleitsä. Tästä etelään seinä oli harmaakivimuurausta. Seinän pohjoispään tiilien mitat:

23 x 6 x ?	26 x 8	? x 5 x 12
26 x 5,5	23,5 x 6	
28 x 5	? x 8 x 12,5	
25,5 x 5,5	29 x 7,5 x ?	

Tiilimuuraus ulottui kasarmin pohjoisseinän harmaakivimuuraukseen asti, sillä pohjoisseinän vanhaa tiilirevetointi loppuu 10-15 cm ennen Q 201:n ja Q 202:n väliseinän tiilipintaa. Tämä kaski lähinnä seinien liittymäkohdan keskiosaa. Raon syvyys oli 6-9 cm. Raon korkeus oli 168 cm ja se loppui alapäästään pohjoisseinän tiilirevetoinnin alareunaan. Yläosastaan se päättyi kohtaan josta väliseinän yläosan harmaakivimuuraus alkaa.

(kuva 16). Raon alaosassa on käytetty täytteenä muutama tiilenpala (muurattu). Väliseinän tiilimuurauksessa oli savukanavan pohjoispälellä sauma. Savukanavan länsisivun umpeenmuuraukseen oli käytetty myös muutamia harmaakiviä.

Suunnilleen nykyisestä lattiatasosta alaspäin (joka on melko lähellä vanhaa) väliseinän muuraus on epätasaista, hieman sisäänpäin kaartuvaa, yläreunassa epämääräistä holvausta muistuttavaa tiilimuurausta.

Seinän pohjoisplässä oli 85 cm korkea ja 90-21 cm leveä jäänös harmaakivimuurauksesta.

Väliseinän umpeenmuuratun oven pohjoispielen tiilien mitat: yläosassa tyypillistä venäläistä tiiltä, tummaa 23,5 x 5,5; 23 x 5. *kuva 17*

Pielän alaosassa n. 110 cm korkeudelta alaspäin suurempaa ja vaaleampaa tiiltä:

26 x 6, 25,5 x 5,5; 26 x 6, 26 x 6,5

5.7

Q 201:n ja Q 202:n välisen seinän pohjoispäätä puretaan. Ovenpielestä 40 cm pohjoiseen olevan alakerroksen uunin savukanavan sisäpuoli oli muurattu savilaastilla. Savimuurautut tiilet olivat liitteessä niiden ympärillä ohevaan kalkkilaastilla muurattuun tiiliseinään. Savukanavan sisäpuolen tiilien mitat:

24,5 x 6 x 11,5 24,5 x 4,5 x 12

Väliseinän länsipuolen tiilimuuraus kasarmin pohjoisseinästä umpeenmuuratun oviaukon pieleen asti oli kaksinkertaista. Sen muodosti kaksi lähinnä juoksu tiileistä muurattua, ohutta seinänosaa, jotka jotka purettaessa helposti irtaantuivat toisistaan. Seinän itäpuolella myös sidettiilejä. Yhteinen paksuus n. 28 cm. Muurattaessa oli käytetty vanhoja tiiliä, koska tiilien pinta muurin sisällä oli usein nokinen. (*kuva 15*)

Väliseinän itäpuolen olka (penkkimäinen osa) oli liitteessä komeromaisen osan tiilimuuraukseen. Sitä vastoin se ei ollut selvässä liitteessä komeron eteläpään seinään. Samon komeron takaseinä ei ollut selvässä liitteessä eteläseinään. Liitos vaikutti sekundaariselta. Komeron takaseinän ja itse takan rajakodetaan muodostui epätasainen sauma. Seinän yläosassa, jossa myös oli harmaakivimuurausta oli keksiaikainen tiili (29,5 x 13 x 8). Savukanavan pystysuora osa oli myös suurehkoosta, lähinnä keskiaikaisista tiileistä muurattu. Takan yläosassa harmaakivimuuraus ulottui paikoin läpi koko väliseinän.

Ison linnanpihan kaivaukset pohjois- jaitäpatterin kulmassa jatkuvat.

7.7

Aloitettu kaivaa itä-länsisuuntaista koeojaa Isolle linnanpijalle

Q 201:n länsiseinä saatu purettua.

Kellari N 103:n kaivaus jatkuu, ulkoportaat purettu.

- 8.7 Itä-länsisuuntaisen koeojan kaivaminen jatkuu. Itäpatterin edustalla kaivettu pihakiveykseen asti.
- 12.7 Ison linnanpihan koeojan kaivaminen jatkuu. Aloitettu kaivaa Eteläpatterin pohjoismuurin edustaa entisen kioskin kohdalta rakennus P:hen asti.
N 103: pohjakaivaus jatkuu. Ks. kaivauskertomus.
Kastamin Q toisen kerroksen ikkunoiden holvien ympäriltä hakattu betoni pois.
Q 104:n pohjalla olleita kiviä porattu ja ammuttu. Lämpökeskuksen ulkokaton turvekerrosta ladotaan.
- 13.7 Ison linnanpihan kaivaukset jatkuvat.
Q 104:n v. 1938 tehty tiilirevetoanti poistettu.
- 18.7 Purettu Q 202:n pohjoisseinän 1500-luvun tiilirevetoanti. Revetoinnin yläosassa oli myöhempää korjausta muutaman tiilivatin verran (sementtilaasti). *Valok. 1182, 1183*
- 19.7 Rakennus P:n edusta, tammea myöten kaivettu n. 27 cm syvyyteen v:n 1965:n pihapinnasta. Pihakiveyksen päällä oli tiilimurskakerros, jonka paksuus tammen luona oli n. 10 cm. (tiilikasarmien purkujätteitä) Tiilimurskakerros jatkuu kiveysrajan itäpuolelle. Täällä se on 5,7 cm kiveyspintaa syvemmillä. Itä-länsisuuntaisessa koeojassa runsaasti kiviä. Kaivannon länsiosassa osittain tasaista kiveyspintaa katkelmallisena tasolla + 80.89 - + 80.94. Suurin osak kivistä röykkiöinä. (*VRT. Kaivauskertomus, valok. 1243*)
Q 204:n pohjoisseinän länsipäässä (luoteisnurkka) oli umpeenmuurattu takka. Savukanava oli keskiaikaisista tiileistä, päällä rappaus.
- 20.7 Eteläpatterin- N 104:n edusta: ylimpänä mullansekaista hiekka- maata (jonka voi sanoa peittäneen koko Ison linnanpihan) Sen alla tiilimurskaa pihakiveyksen pintaan asti. Tiilimurskaa ei ollut koko alueella.
- 22.7 Aloitettu uuden, pihan poikki tulevan lämpökanavan kaivanto Eteläpatterin itäosan edustalla.

- 25.7. Täytemaan poisto näyttämöllä jatkuu. Näyttämön länsiosassa tullut esiin tiiliparketti (samanlainen kuin vesiportin bastionissa) valok. 1232 c, b
- 26.7 Q 104:n pohjoissivun kalliota ammuttu.
- 27.7 N 104:n ja N 106:n edustan mukulakiveys hieman epätasaisempaa kuin muualla. Kivet on upotettu tiilimurskaan, osittain keller-tävään hiekkaan.
Kiveyksen ja tiilimurskan alla oli tummahkoa (täyte)maata. N 104:n edustalla se oli kerroksellista. Tasosta + 81.14 alaspäin alkoi tumma kulttuurikerros, jossa hiiltä. Tätä kulttuurikerrosta oli vain hyvin pienenellä alueella n. 100 cm matkalla patterin länsikulmasta itään.
Näyttämön edusta, R 102:n pohjoispuoli: nykyinen mullan ja hiekansekainen pintakerros oli 6-9 cm paksu. Sen alla oli n. 10-15 cm hietaa sekä tämän alla paikka paikoin kulttuurimaata. Rakennuksen pohja R 102:n luoteisnurkasta itään ei kulttuurikerrosta ole toistaiseksi näkyvissä.
- 1.8 Uusi lämpökanavan kaivanto: Kaivanto tuli kulkemaan n. 3,5 m Eteläpatterin vierustaa pitkin, minkä jälkeen se kääntyi melkein suorakulmaisesti pihan yli kasarmin kaakkoinurkkaa kohden. Kaivannon leveys oli n. 2 m. N. 2,5 m päässä Eteläpatterista alkoivat maakerrokset viettää pohjoiseen ja nousivat jälleen n. 5 m:n päässä Eteläpatterista. Tämä vallihautaa muistuttava muodostuma (itä-länsisuuntainen) oli täytetty kivillä ja tiilen kappaleilla. Se jatkui kanavan länsipuolelle. Kivien ja tiilikerroksen päällä oli kerroksittain kulttuurimaata sekä kerros keltaista hiekkaa. (kuva 18, valok. 236-3). Luonnonmaa alkoi "vallihaudan" pohjalta tasolta + 78.70, haudan eteläreunalla se alkoi tasolta + 79.40.
Lämpökanavan Eteläpatterin suuntaisella osalla luonnonmaan yläreuna ei laski itään (kuva 19).
Eteläpatterin edustalla olevassa lämpökanavan osassa oli lisäksi pohjois-eteläsuuntainen kiviraunio. Kivet alkoivat suunnilleen muurin alareunan tasosta eli tasolta + 79.60 - + 79.30.
Röykkiön leveys oli 160-130 cm, kivien päällä oli 10-18 cm paksu kerros irrallista laastia. Niiden väleissä oli tummahkoa kulttuurimaata, laastimurskaa sekä tiilinpalasia.

Rakennus P:n eteläpuoli, kaakkoiskulman edusta: alueella oli laattakiveystä, joka liittyy mukulakiveykseen. Laattakivien paksuus oli 9-13-22 cm. Niiden alla oli 10-15 cm paksulta laastia, laastin alla kulttuurimaata. (~~kuva~~ ^{vet. kairaus-} ~~kuva~~ ^{kuva} valok. 1218, 1316).

- 2.8 Näyttämön eteläreunana olleet harmaakivet poistettu ja niillä aloitettu täyttää R 102:ta. Täytemaan poisto näyttämöltä jatkuu. Q 204:n lattiaholvin purkaminen jatkuu.

Rakennus P:n ja Eteläpatteriin välistä tullut esille portin (oven)pielet.

- 3.8 Eteläpatterin luoteiskulmasta luoteeseen esiintulleen portin pieleen yläpinta oli tasolla + 81.36 (läntinen) ja + 81.23 (itäinen) Pielien tasosta alaspäin maapoli kulttuurimaata, (todennäk. täytemaata) joka sisälsi luita, ruukunpalasia, laastinpaloja, tiiltä sekä 1500-luvun tiilen kappaleen.

N. 23-30 cm läntisestä portinpielestä alaspäin päelen eteläpuolella oli runsaasti kiviä, ei säännöllisenä ladelmana, vaan röykkiöinä. (kuva 20).

- 4.8 Läntisestä portinpielestä lounaaseen oli samoin kiviröykkiö, kivet pienempiä kuin ed. selostetut, röykkiöissä. Kiviä oli n. 60 cm:n leveydeltä ja ne alkoivat n. 40 cm mukulakiveyksestä alaspäin. Kivet ulottuivat Eerikintornin ja Eteläpatterin välillä olevaan muuriin asti. Röykkiön ja känsipielen välissä oli jäännöksiä itä-länsisuuntaista lahoppuusta. Jäännökset alkoivat 50 cm pielestä alaspäin. Lahoppuun leveys oli 12 cm. (kuva 17). Itäpielen eteläpuolella sen suoranaisena jatkeena oli niinikään kiviröykkiö, joka ulottui Eteläpatteriin sekä sen ja Eerikintornin väliseen muuriin asti. Röykkiön leveys oli 60-65 cm Eteläpatterin länsipuolella. Kiviä oli van 1-2 kivivarvin korkeudelta. Eteläpatterin pohjoispuolella olevien kivien alla oli parin senttimetrin kerros kulttuurimaata ja sen alla puhtas keltainen hiekkakerros. Hiekka alkoi tasolta + 81.00. Sitä ohi n. 45 cm:n matkalla luoteiskulmasta itään. Hiekkakerros laski jyrkästi länteen. Luoteiskulman kohdalla se loppui tasoon + 80.75. Hiekan itäpuolella oli maata, joka sisälsi runsaasti hiiltä. Itäpielen itäpuolella oli laastipintaa n. 30 cm pielestä alaspäin. Laastin joukossa kivimurskaa sekä lahoppuuta. Syistä päätellen puut ovat ristikkäin itä-länsi- ja pohjoispeteläsuunnassa

leveydet 8-5 cm (kuva 20). Paikoin alueella oli voimakkaan kellanruskea hiekka, jonka alla runsaasti hiiltä sisältävää kulttuurimaata, hyvin tummaa.

Q 202:n pohjoisseinään porattu kattoholvin palkkien koloja. Tällöin tuli esille aikaisempien kattopalkkien koloja. Kolojen alareunat oli n. tasolla + 89.65/70. Korkeudet olivat 20 cm. leveydet 20-24 cm, syvyydet ~~14-15 cm~~ 55-69 cm. (nykyisestä seinäpinnasta mitattuna). (kuva 7). Kolot olivat hyvin lähekkäin välit olivat vain 14-15 cm. Kolot sijaitsivat seinään muuratussa syvennyksessä. Syvennyksen yläreunana oli ullakon hieman epätasaisen harmaakivimuurin pinta, takaseinänä lähes tasainen, laastilla peitetty ~~elkä~~ harmaakivimuuripinta, alareunana 22 cm leveä olka, sekin laastipintainen. Olasta alaspäin alkoin Q 202: pohjoisseinä, joka oli tasaisesti rapattu. Syvennys lattiapalkkikoloineen oli umpeenmuurattu harmaahiviä ja tiilinpallasilla (vaaleanpunaisilla). Laasti oli kellertävää. Kolojen sisäpintoja peitti laasti, joka oli palanutta. Kolot sisälsivät hiiltä ja tomumaista hiekkaa.

- 5.8 Eteläpatterin länsipään luoteskulman edustalta esiintulleän portin ympäristön kaivaminen jatkuu. Portin länsipuolen eteläpuolella oleva lahopuu jatkuu länteen kohoten koko ajan. Sen pituus oli n. 240 cm. Hirren eteläpuolella oli kerros laastia. (kuva 20).
- 8.8 Puhkaistu Isolta linnanpihalta N 204:ään johtava umpeenmuurattu oviaukko. Umpeenmuurauksen paksuus oli 33-35 cm. Umpeenmuuraus oli tehty ulkopuolelta, paikalleen jätettyä sisäpuolen ovea vasten. Oven lautakuvionnista (sulka-paneelia) oli jäänyt painautuma laastiin. Osa oven laudoista oli vielä jäljellä, pahoin lahonneina. Laasti oli vaalean harmaata, runsaasti kalkkia sisältävää, hiekka erittäin hienoa, seassa oli myös joitakin kookkaampia kivensiruja. (näyte). Muuraukseen käytetyistä tiileistä suurin osa oli pientä, venäläistä. Tiilleissä oli samaa keltaista väriä kuin puretuissa tillikasarmeissa. Joukossa oli myös pari suurehkoa tiiltä, väri oli vaaleampaa kuin venäläisten. Näiden tiilien leveydet olivat 21-22 cm, korkeus 11 cm. Oven pielissä oli 1-2 cm paksu rappaus, jonka päällä oli vaaleanpunainen slammaus.

Väriä oli jäljellä umpeenmuurauksen alla sekä aukon kdmessa kattopaadessa.

Porraskaskelmia oli ollut kolme. Nyt ne olivat osittain rikko-
naisia. Ne oli muurattu pienehköistä kivistä. Alin askelma oli
mahdollisesti myöhemmin madallettu. (kuva 21).

- 10.8 ★J101:een johtavat ulkoportaat: Portaitten ulkosivut eivät ole suoraa eikä tasaista muurausta, vaan ne olivat lähinnä laastista sekä tiilleistä ja kivistä muodostunutta epätasaista pintaa. Selviä varveja ei ollut havaittavissa. (valokuvat 1228, 1357-1360). Pielien yläpinnoissa oli kuitenkin kolmen varvin korkeudelta normaalia säännöllistä tiilimuurausta, muurauksen leveys oli 46 cm. Se oli 15 cm kapeampaa kuin sen alapuolella oleva muuraus. Porrastus oli ulkosivulla. Portaiden etureuna oli epätasaista harmaakivimuurausta, n. 65 cm:n korkeudelta. Portaiden pohjoissivun ulkoreunassa oli näkyvissä porrasaskelman profiili. Eteläsivun länsipäässä oli runsaasti palanutta puuta. Etelä ja pohjoissivu eivät olleen liitteessä itäsivun tiilimuuraukseen, vaan väliin jäi nykyisin 2-3 cm rako.

- 18.8 Rakennus P:n edustalta tuli esiin sadevedenpoistokanava. Kanava kulkee pitkin rakennus P:n sivustaa laskien etelään. Rakennuksen kaakkoisnurkalla se yhtyy itä-länsisuuntaiseen samanlaiseen kanavaan. Kanavan etäisyys rakennus P:n itäseinästä oli 65-80 cm. Kanavan länsisivu oli kahden kivivarvin korkuinen, pystysuunnassa melko suora. Sen ja seinän välissä oli hiekkaa. Itäsivu oli samoin kahdenkivivarvin korkuinen mutta hieman vino. Kanava oli siis pohjaltakapeampi. Pohjaleveys 28-35 cm. yläre. lev. 70 cm. Kanavan pohjoispään pohja oli tasolla + 80.93, eteläpää tasolla + 80.53. Pohja on myös kivetty. Itä-länsisuuntaisessa kanavassa oli ylöspäin vinot reunat ja pohja laattakivistä. Kivet oli ladottu kellertävää hiekkaa vasten. Kanava päättyi N 106:n koillispuolella olevaan kivillä täytettyyn "kaivoon". (valokuvat 1249-1251, 1257-1255). Rakennus P:n edustan kainvannossa oli mukulakiveyksen alla tiilimurskaa sekä sen alla n. 20 cm tummahkoa hiekkaa. Hiekan alla irrallista laastia sekä sen alla suurehkoja kiviä (myös pieniä). Kivikerros ~~on~~^{ei} ollut ladottu. Sen alla oli kulttuuri-

maata, jossa oli runsaasti luita sekä hiekkaa.

Näyttämöllä Pohjois- ja Itäpatterin vierustoja kiertävät tiilikasarmien muurien jäännöksiä puretaan. Tiilimuuraus oli aloitettu Pohjoispatterin edessä olevan harmaakivianturan päältä. (valokuva ^{1230, 1231} 227, 1228). Antura oli 20-28 cm leveämpi kuin tiilimuuraus, jonka leveys oli 45-50 cm. Muurauksessa ei ollut mitään selvää systeemiä, vaan tiilet olivat osittain pelkkiä juoksutiilejä, osittain juoksu- ja sidetiilejä.

Lämpökeskuksen yläpuolella olevan sähkökeskuksen itäseinä pysyi jatkuvasti märkänä, varsinkin sateilla Paksun bastionin portaiden läpi tuleva vesi keräytyi lammikoiksi lattialle. Tästä syystä portaita purettiin ja niiden alusta tehtiin vedenpitäväksi.

22.8. Aloitettu kaivaa Paksun bastionin Ison linnanpihan puoleisen sivustan edustalle koeojaa.

Iso linnanpiha, itä-länsisuuntainen koekaivanto: N. 9 m päästä Paksun bastionin portaista alkaa kaivannossa syvänekohta, vallihautamainen muodostelma, joka oli pohjois-eteläsuuntainen. Syvänteen leveys oli 9,5 m. Sen itäreunana oli kaivauksissa esiintullut pohjois-eteläsuuntainen muuri, josta oli jäljellä pari kivivarvia. Syvänteen reunat nousevat loivahkosti itä- ja länsireunoja kohti. Syvänteessä oli paksu kulttuurikerros, jota 100-140 cm päässä toisistaan olevat kiviröykkiöt katkovat. Kiviröykkiöitä on viisi. Maaleikkauksessa (kuva 22) ne näyttivät muureilta, mutta ne olivat täysin irrallista kiveä, ei laadottua. Syvänteessä oli lisäksi (kulttuurimaan päällä) kerros kellertävää hiekkaa sekä laastia. Sen päällä tummahkoa maata (mahd. kulttuurimaata). Tämän päällä tiilimurskaa sekä päällämäisenä koko pihaa peittänyt hiekan ja mullansekainen maa. Syvänteen itäosan päälle ulottui lisäksi venäläinen pihakiveys. Koeojan eteläsivuilla jatkuivat samat kiviröykkiöt kuin pohjois-sivulla kuitenkin hieman pienempinä.

Uusi lämpökanavan kaivanto: R 102:n länsipuolella ollut katkelmallinen laastipinta poistettu. Laastin paksuus oli 3-5cm. Sen alla oli pari senttimetriä kulttuurimaata sekä tämän alla luonnonmaa. Laastipinta oli samaa kuin tammen pohjoispuolella olevalla alueella. (valok. 1240)

Ammuttu Q 104:ssä kalliota hissikuilua varten. Q 101:n ja 102:n kattoholvi purettiin.

- 23.8 Rakennus P:n edustan kaivaminen jatkuu. Portin länsipuolen länsipuolelta, irtokiviröykkiön alta t. reunoilta löytyi v. 1749 raha.
- Näyttämön kaivaminen jatkuu. Koko alue Q:n ja Itäpatterin ~~st~~ välillä kaivettu pihatason asti. Pohjoispatterin anturan viereen aloitettiin kaivaa koeojaa muurin alareunan esillesaamiseksi. Alueelta tullut esille kaksi tiilistä ja harmaakivistä uunin pohjaa sekä itä-länsisuuntainen muurinpohja (kuvat 23, 24)
- R 102:n eteläpuolella ollut uusi lankkulava puhdistettu ja valokuvattu. (ks. kaivauskertomus). Valok. 1239
- Pohjoispatterin länsipäätä Kirkkotornin vieressä purettu vaakunakilven esillesaamiseksi. Vaakunan alareunassa oli vielä kuviontia jäljellä.
- 24.8 Q 101:n ja 102:n välinen seinä, itäpuoli: Seinän pintaa peitti ainoastaan rappaus, v. 1938-39 tehty. Rappauksen alla oli tiilimuurausta (pohjoispää) joka oli erittäin huonokuntoista. Tiilit irtosivat rappausta hakattaessa.
- Seinän eteläosa oven eteläpuolen tiilimuuraukseen asti oli harmaakivimuurausta. (valok.).
- Oviaukon pohjoispuolelta pohjoiseen olevassa seinäosassa oli näkyvissä Q 101:n pohjoispäässä sijainneen uunin eteläreuna, savukanava sekä uunin suuosa. Sama koskee seinän länsipuolta. Muuraukseen, myös umpeenmuuraukseen oli käytetty paljon savilaastia. Katso piirros 16, 25 ja valokuvat 1172, 1327.
- 25.8 Pohjavahvistus Oy aloitti työt Suvorovilla.
- "eteläpatterin (pääpöytähuone) huoneessa N 101/102 sijaitsevan "kaivon" hirsireunat vahvistettu betonivalulla, jonka korkeus on n. 32 cm, leveys 18-20 cm. Kaivon salvoksessa oli etelä- ja pohjoissivuilla 4 hirttä, itä- ja länsisivuilla 5 hirttälä (4 kokonaista nykyisin jäljellä.)
- Näyttämön Pohjoispatterin edustan koeojasta löytyi tiilinkappale jossa merkintä ТУУ.
- 26.8 Iso linnanpiha, lankkulava: tasolla + 80.36. (Sen päällä ollut ed. kesänä esiintynyt lankkulava oli tasolla + 80.80.)
- Lankkuja oli 6 kappaletta, leveydet 25-30 cm. Pohjoisimman lankun korkeus länsipäässä oli pystypaalu, jonka yläpinta nykyisellään

oli tasolla + 80.05. Paalun yläpinta oli 24 x 25 cm. Valokuvat 1239, 1378, 1379, ¹⁴⁰²kuva 18 .(ks. kaivuskertomus, R. Mikkola).

Isolta linnanpihalta poistetaan pihakiveystä. Kivet oli unpo-
tettu tummahkoon hiekkaan ja tiilimurskaan.

Ammuttu Q 104:ssä.

29.8 Ison linnanpihan mukulakiveys poistettu, paitsi Itäpatterin edustaa, jonka kiveys jää ennalleen.

Rakennus P:n edustan kaivaus jatkuu. Löytynyt raha vuodelta 1776 sekä hopearaha n. 80 cm syvyydestä pihakiveyksen alta.

Q 104:n kallion poraus jatkuu, samoin tyhjentäminen ampumis-
jätteistä.

Ison linnanpihan itä-länsisuuntainen koeoja, täytetty keskiosal-
ta. Samoin R 102 täytetty. Paksun bastionin edustalta itä-länsi-
suuntaisesta kaivannosta esiintulleen muurin eteläpään esiinkai-
vaminen jatkuu, itä-länsisuuntaisen kaivannon eteläpuolella.

Lämpökanavan~~k~~ kaivaminen jatkuu. Suurimmat kivet ammuttu.

Suvorovin sisäpihan anturoiden kaivaminen jatkuu.

30.8 Rakennus P:n edustalta kulttuurimaan (kiviröykkiökerroksen alla)
paksuus n. 15 cm, paikoin 20 cm.

Uusi lämpökanava, pohjoisosa: kanavan~~k~~kaivannossa oli 360 cm:n
päässä R 102:n lounaiskulmasta pohjoiseen pystypaalu. Tämän koh-
dalta alkoi kaivannon länsireunalla kulttuurimaa, jota oli 25-
30 cm leveydeltä kaivannon sisäpuolella. Se jatkui kaivannon
reunan yli länteen. Kulttuurimaan alareuna vietti jyrkästi pohjoi-
seen. N. 160 cm:n päässä edellisestä pystypaalusta oli toinen
samanla inen kaivannon keskilinjalla. Sen yläpinta oli 15-20
cm pihatasaosta alaspäin, korkeus oli n. 47 cm. Paalun kohdalla
oli lähes kaivannon poikki ulottuva 20 cm leveä kulttuuri-
kerros, joka paksuni länteen. Sen alkupään paksuus oli vain pari
senttimetriä. ^(ks. kaivuskertomus) Tämä poikittainen kulttuurikerros jatkui edelleen
pohjoiseen. Tämäkin kulttuurikerros (10-15-em) oli läpileikkauk-
seltaan vallihautamainen. Syvimmältä kohdalta senkorkeus oli
180 cm. Tällöin siinä oli pohjimmaisena kulttuurimaakerros (10-
15 cm) sen jälkeen laasti- hiekka-, tiilimurska- ja kivikerros,
joka muodosti kiilan kulttuurimaiden väliin. Sen yläpuolella

olevaan kulttuurikerroksen päällä oli paksuhko hiekkakerros, joka haudan pohjoisreunalla yhtyi luonnonmaahan (hiesuun). Hiekkakerroksen päällä edelleen kulttuurimaata. (kuva 26). Vallihaudan leveys yläreunalta oli n. 6 m. *valok. 1376, 1528, 1529*

Näyttämö: Näyttämön länsiosassa oli pohjois-eteläsuuntainen muuri n. 2 m päässä Pohjoispatteriin vievistä portaista. Muurin leveys oli n. 40 cm, yläpinta tasolla + 82.40 - + 82.23. Muurin ja portaiden väliin jäi aikais^{emmin} mainittu tiiliparketti. Muurin jäännöksestä itään n. 130 cm päässä oli 129 cm leveä kivistä ja laastista muodostettu "muuri". Sen yläpinta oli tasolla + 81.37 - + 81.34. Reunat olivat suhteellisen suorat. Se ulottui näyttämön etureunan muurista näyttämön keskellä kulkevaan muurin pohjaan. "Muurin" pintaa peitti laasti, siitä n. 10 cm alapuolella oli uusi laastipinta 2-3 cm paksu, välissä oli hiekansekai- sta tummaa maata. Alemman kaastin alla tummaa hiekkää sekä kerroksia kiviä. *(kuva 23, 24)*

Ammuttu viimeisen kerran Q 104:ssä.

Suvorovilla kaivetaan pitkän itäisivun keskiosaa portaiden kohdalla. ^{Eteläisivun} Läntisen portaiden pohjoispuolella oli muurin alaosassa 50 cm leveä ja 40 cm korkea antura. Sen edustalla n. 40-50 cm päässä itse muurista oli muurin suuntainen hirsi. Sen alla sidehirsi, heti muurin reunan alla.

Portaiden välisen ampuma-aukon komero-osan pohja oli kivimuurausta. Sen alareunassa oli yhden kivivarvin korkuinen antura, joka ulottui ampuma-aukon pielen ulkopuolelle. Anturan alla oli juoksuhirsi.

31.8

Iso linnanpiha, Eteläpatterin edustan lämpökanavan kaivanto: kanavan ulostulon itäreunassa, n. 2 m päässä muurista pohjoiseen (siis kanavan pohjoispuolella) oli luonnonmaan yläpinta tasolla + 77.40, lämpökanavan ulostulon länsireunassa se oli tasolla + 77.64. Tästä luonnonmaan yläpinta alkoi jyrkästi nousta länteen ollen kohdassa, missä kanava kääntyy pohjoiseen tasolla + 79.28. Luonnonmaan pinnalla oli kiviä ja hyvin tummaa maata, seassa osittain kerroksellista keltaista hiekkää. (kuva 19).

Aloitettu lämpökanavan eteläosan ~~laudoitus~~ laudoitus.

Aloitettu kaivaa E 103:n länsisivua muurin vahvistamisen takia (pohjavahvistus Oy).

Suvorov: pitkän itäsivun pohjoisten portaiden edustalla oli anturan yläpinta tasolla + 76.82. Anturan leveys oli 70-75 cm. Saman sivun etelänpuoleisista portaista ensimmäinen ampumaukko etelään: pohjakiveys purettu, sen paksuus oli n. 110 cm.

2.9. Paksun bastionin edustalla olevan itä-länsisuuntaisesta kaivannosta esiintullut muuri: muurin reunoja oli kaivannon kohdalla vaikea määritellä, koska kiviä, varsinkin länsireunalla peitti paksu laasti. Muurin esillekaivamista jatkettu pohjoiseen. Muurin päällä oli kerros kulttuurimaata, josta löytyi hopearaha. Kulttuurimaan päällä oli laastikerros joka oli hyvin maatonutta, hiekansekaista.

Näyttämö, itäosa: entisen tiilikasarmen pohjan sisäpuolella, 680 cm:n päässä Itäpatterista oli kivistä rökkiä. Sen etäisyys kasarmen eteläseinän olasta oli 50 cm. Sen yläreuna oli tasolla +79.55 --- +79.60 + 80.80 - + 80.85, alareuna tasolla + 79.55 - + 79.60. Alareunan tasosta alkoi luonnonmaa. Rökkiä oli ainoastaan n. 50 cm halkaisijaltaan, joten se todennäköisesti oli ollut paalun reikä.

Suvorov, Kijlin tornin ja Itäpatterin nurkka: Harmaakivimuuraus ulottui Itäpatterista 415 cm päähän itään, missä se päättyi suurehkoista luonnonkivistä osittain ilman laastia muurattuun reunaan. (vrt. kesä -65 kaivauskertomus). Kysymyksessä oli mahdollisesti vanha manttelimuuri. Muuraus näytti ulottuvan Itäpatterin alle. N. 220 cm:n matkalla Itäpatterista itään muuraus oli kiinteätä, normaalia laastimuurausta. Tästä eteenpäin kivet olivat osittain irrallisia, seassa laastia, osittain kiintonaaisia. Tasaista varvimuurausta ei kuitenkaan ollut. Muuruksen korkeus kiintonaisten muurin reunassa oli n. 65 cm. Kivien välissä oli tiiltä. (kuva 27)

5.9 Iso linnanpiha: pihan tasoitus jatkuu. Mukulakiveyksen alta poistetaan maata n. 30 cm, mikä tulee olemaan soravaraa uutta kiveystä tehtäessä.

Paksun bastionin edustan muurin esiinkaivaminen jatkuu. Muurin länsireunan edustalla oli isohkoja tiiliä 28 x 12 x 8,5; ? x 14,5 x 8.

Isolle linnanpihalle tuovan länsiportin E 102:n edustalta rakennus P:n kulmalta tuli esiin vanhaa kiveyspintaa. Pinta ei

ole tasainen, se sisältää kiviä, laastia sekä tiiliä. Todennäköisesti se oli samaa pihapintaa kuin tammen luona oleva laastipinta.

7.9. Adjutantin rakennuksen itäkulman antura valettu.

Iso linnanpiha, Itäpatterin edustan pohjois-eteläsuuntaisen muuri: muuria kaivettu esille itä-länsisuuntaisesta koeojasta pohjoiseen n. 6 m. Muurin päällä oli 20-32 cm paksulta hyvin tummaa (palanutta?) maata, jossa oli hiekkajuovia. Sen päällä n. 30 cm hiekkansekaista kulttuurimaata, jossa luita ja tiilimurskaa. Muurin leveys oli n. 150 cm.

Suvorovin sisäpiha, Kijlin tornin ja itäpatterin nurkka: patterin edustan kiinteä muurin osa oli 18 cm syvemmillä kuin suhteellisen irtonainen muurinosa, jonka korkeus oli vain 50 cm (yläosasta puuttuu myös yksi kivivarvi). Muurin paksuus kuitenkin itään n. 135 cm:iin. Tällöin yläpintakin on suht. tasainen. Muurin alareunassa oli isohkoja luonnonkiviä. Muurin matalimman osan alla oli hiesu, muualla kulttuurimaa, jonka paksuus vaihtelee 5 cm:stä (tornin anturan vierus) 27 cm:iin (n. 138 cm:n päässä tornista) (kuva 28). *luonnon*

8.9 Suvorovin sisäpiha, Paksun bastionin ja Suvorovin etelämuurin nurkka: nurkkauksessa oli paalujen välissä muurausta, joka ulottui n. 110 cm:n päähän bastionin kärjestä itään. Muuraus oli hyvin epämääräistä, seassa oli tiilinpaloja.

Paksun bastionin alareuna ulottui n. 20 cm alemmas kuin etelämuurin. Muurin alareunassa oli 40 cm korkea antura, jonka yläreunaan, säännöllinen, saumattu muuraus loppui. Etelämuurin alareunassa oli myös 40 cm korkea antura, jonka yläreunaan säännöllinen muuraus loppui.

Molempien muurien alla olevat hirsiristikot olivat suunnilleen samalla tasolla paitsi että etelämuurin alla oli hirsiä kahdessa kerroksessa. (reuna oli 20 cm ylempänä).

9.9 Iso linnanpiha: Itäpatterin edustan pohjois-^{eteläsuunt.}~~itäsuuntainen~~ muuri kääntyy suorakulmaisesti itään, ~~mutta jatkaa myös pohjoiseen.~~

Suvorovin sisäpiha, Kijlin tornin eteläsivun läntisin antura valettu alaosastaan.

Suvorovin pitkän itäsivun sisäpuolen anturoiden kaivaminen jatkuu. Kasemateissa oli laattakivipinta, joka jatkuu alaspäin tavallisena muurauksena pohjahirsiin saakka.

10.9 Eteläpatteri: sähkökeskuksen seiniä revetoidaan sekä pohjoismuuriin porataan aukkoja näyttämön valonheittäjiä varten.

17.9 Arvi Ahti supisti töitä. Ainoastaan muuntamalla, valaistuskeskuksessa sekä lämpökanavalla jatketaan töitä.

Pohjavahvistus Oy aloitti Pienen linnanpihan tyhjentämisen edellisen kesän kaivausjätteistä, sekä kaivaa pihan eteläosan muurien (siipi E ja ritari-parveke) edustalle salaoja- ja anturakaivantoa.

13.9 Käytävä E 102:n eteläseinää oli alettu muurata suoraa luonnonmaa ~~kan~~ päältä, joka oli kovaa, hiesuusekaista. Muurin alaosa oli n. 90-100 cm matkalla hyvin epätasaista muurausta, kivet eivät olleet varveittain, kivien väleissä oli laastia sekä savea/hiekkaa.

Käytävän itäpäässä olevan kavennuksen länsireunan ja E 102:een vievän oviaukon väliin valettu antura, ei kuitenkaan oviaukkoon asti. Tällä kohdalla muurin alareuna (suuret kivet + savi/hiesu) oli tasolla + 78.00. Tasainen muuraus loppui n. tasoon + 79.80. Eteläsivun länsiosassa (lähellä kulmaa) muurin alareuna oli n. tasolla + 79.90.

Oviaukon kohdalla oli 68 cm:n korkeudelta oviaukon alareunasta alaspäin uutta muurausta. Laasti oli vaaleaa, hiekka hyvin hienoa (muualla laastissa karkeaa hiekkaa). Muuraus oli aloitettu n. 20 cm korkean savikerroksen päältä, jonka alla oli muurausta ja iso laattakivi. (kellarin aikaisempi porraskivi?) (kuva 29 ?
(valok. 1260)

15.9 Kijlin tornin anturat valettu.

28.9 Anturoiden kaivaminen Suvorovin eteläsivun ulkopuolella jatkuu.

Pienen linnanpihan eteläpuolen muurien vierustan salaojakaivanto valmis. Muuria ei tarvitse vahvistaa alaosasta ritari-parvekkeen osalta.

E 102:n pohjoissivun itäosan anturat valettu ei kuitenkaan muurin reunaan asti.

E 102:m pohjoissivun itäosan anturat valettu, ei kuitenkaan muurin reunaan asti.

E 102:n eteläsivun portinpielianturat valettu, myös pielaen eteläsivu.

28.9 Adjutantin rakennuksen ja Ritariparvekkeen kulman antura kaitvettu.

E 102:n eteläsivun portinpielen eteläsivun alareunaa muurataan valetusta anturasta ylöspäin.

30.9 Suvorovin pitkän itäsivun antura paikoin vain 20-23 cm leveä.

6.10 Pieni linnanpiha: Siipi E:n ja Ritariparvekkeen nurkka-antura valettu. Samoin siipi E:n portinpielestä etelään olevan osan anturat. Anturoiden päällä on uutta muurausta n. 40 cm:n korkeudelta n. tasosta + 80.00 alaspäin. Siipi E:n ~~xxxxxx~~ portinpielen eteläsivulle anturan päälle tuli uutta muurausta n. 100 cm Siipi E:n länsisivun alareuna oli tasolla + . Alimmaisena oli varvi suurehkoja luonnonkiviä.

Ritariparvekkeen alaosa tasosta + 80.20 - + 80.40 alaspäin oli muurattu piehekköistä liuskakivistä. erittäin huolellista ja tasaista työtä.

Mainitusta tasosta ylöspäin muurauskivet suurenevät. Liuskakiven osuus vähenee.

Adjutantin ja Ritariparvekkeen välinen kulma-antura valettu.

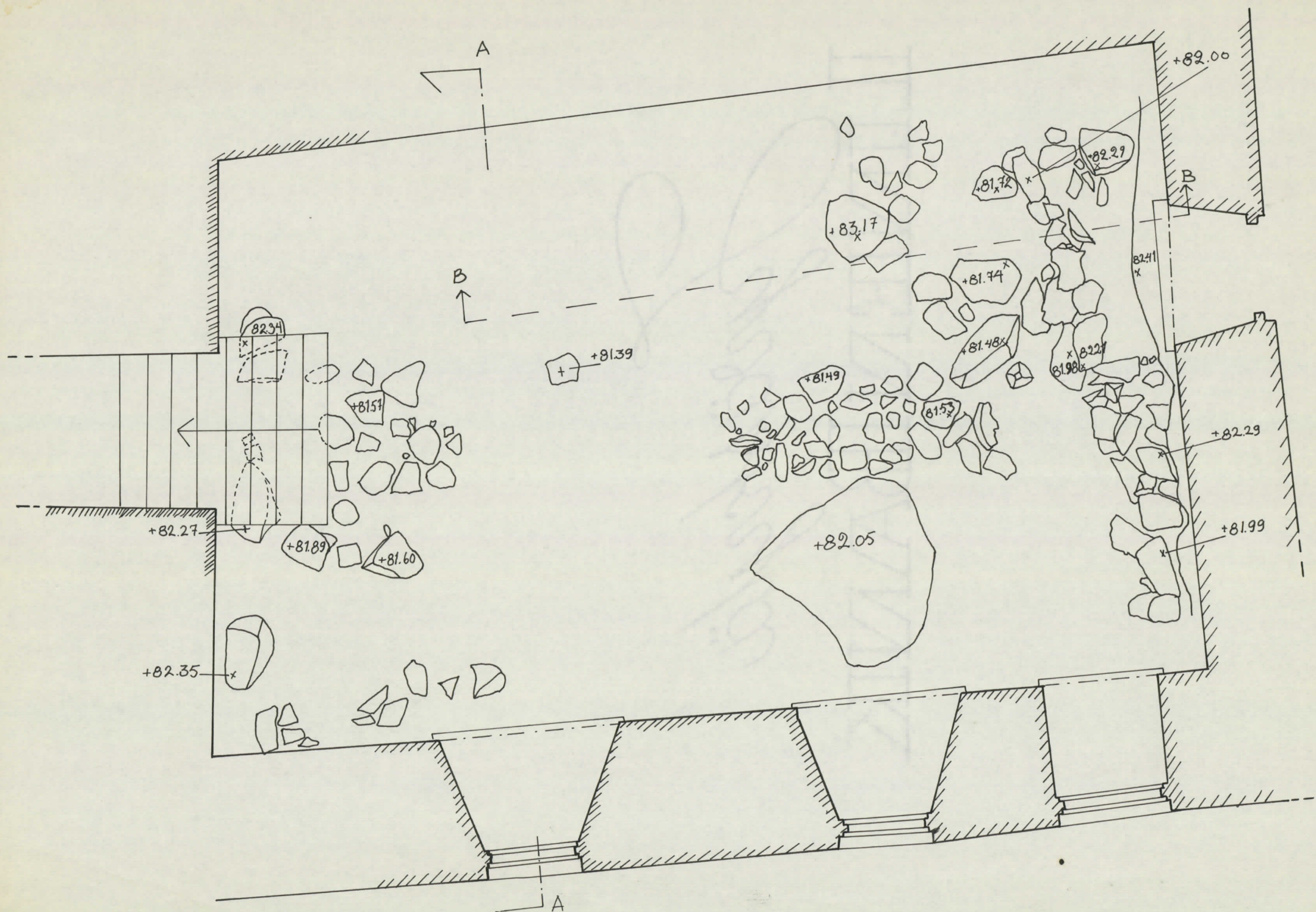
Adjutantin rakennuksen eteläsivu kokonaan valmis.

Adjutantin rakennuksen ja siipi E:n välisen osan anturoita valetaan. Anturat ulottuvat 120 cm portaiden alle.

Käytävä E 102:, eteläsivun itäosa: Käytävän itäpäässä ollut pohjois-eteläsuuntainen muuri purettu kokonaan. Muurin alareuna oli n. 60 cm ylempänä kuin käytävän eteläsivun muurien alareunan suhteellisen tasainen muuraus. Tasainen muuraus loppui tasoon + 79.80 - 79.95.

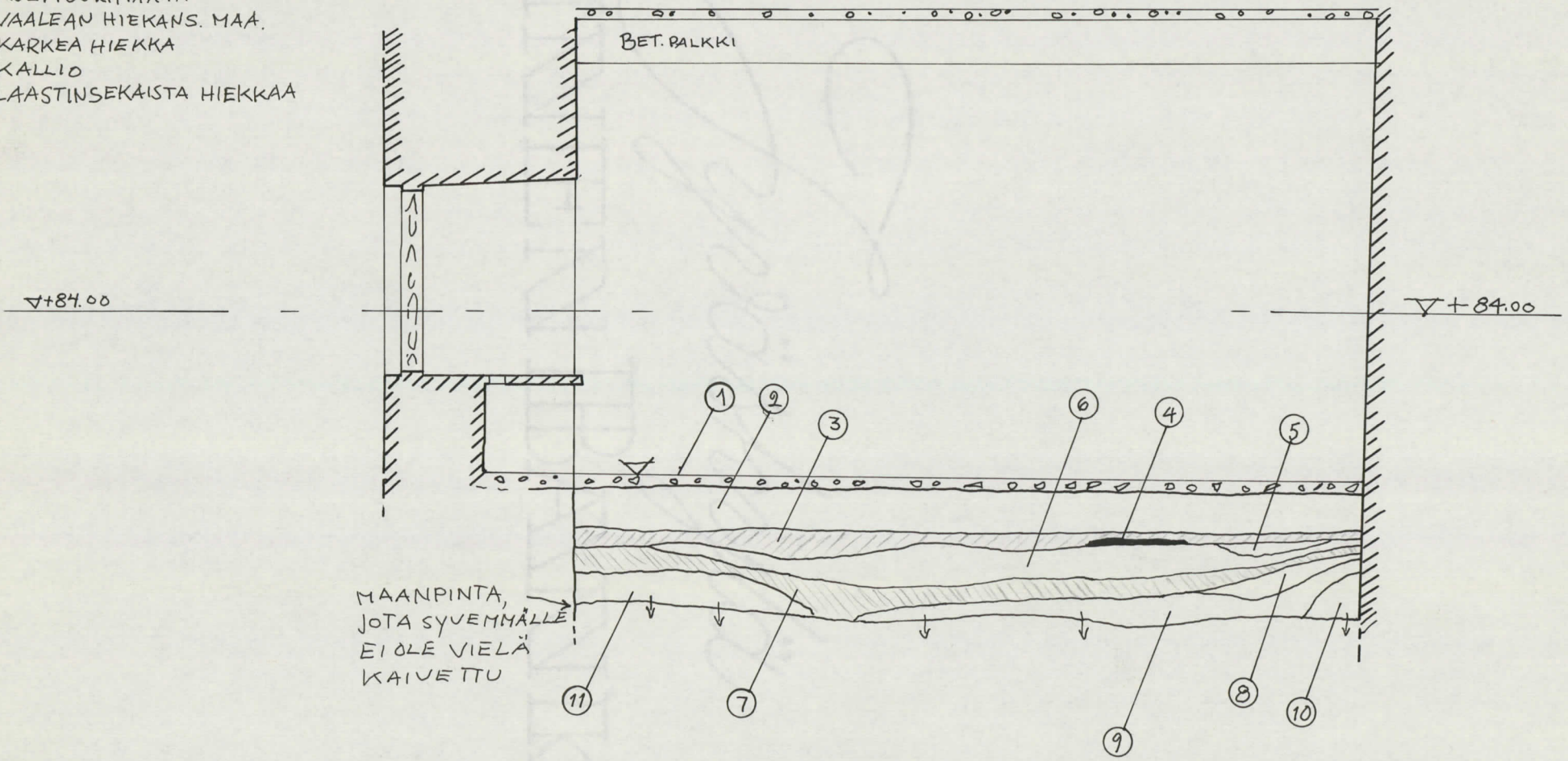
Käytävän itäpään eteläpielen kahdella muurin alareuna oli n. tasolla + 79.50, mistä alaspäin oli hiesua. (kuva 30).

-----"-----

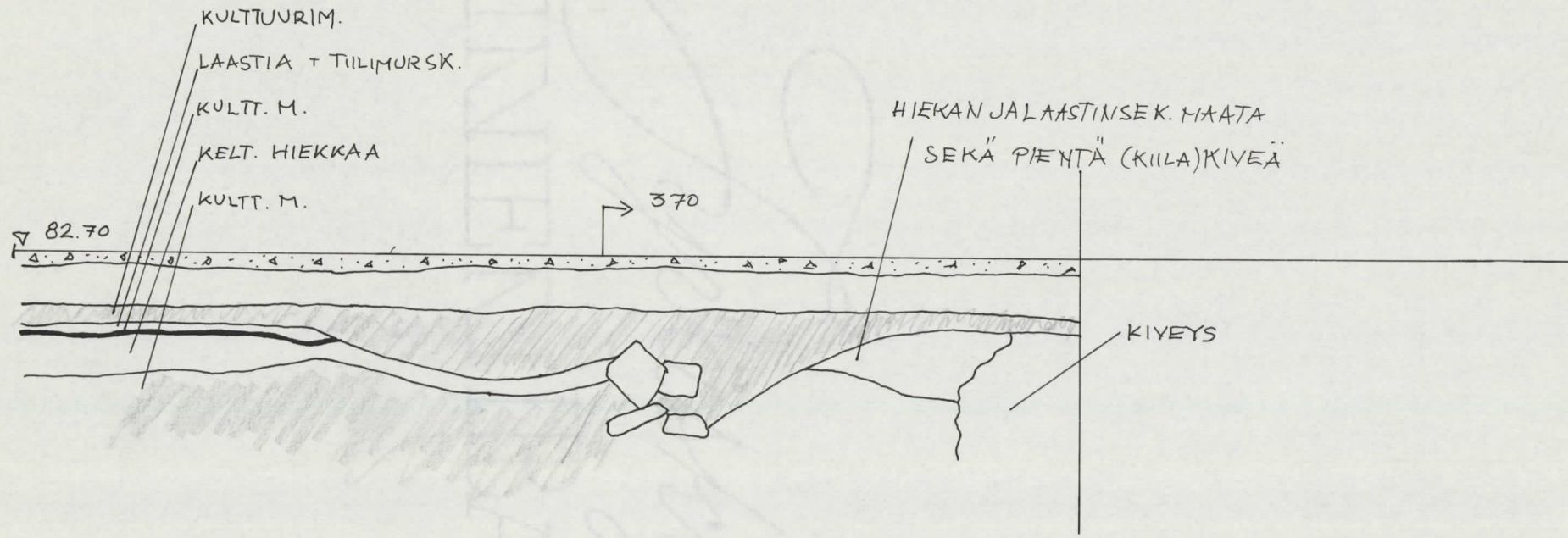

MUISTIIN PANOJA:

- 1. BET. LATTIAN PINTA ENNEN KAIVAUSTA
- 2. HIEKKA/HIETA
- 3. KULTTUURIMAATA
- 4. TERVAHUOPA
- 5. TIILTÄ (TIILIMURSKAA)
- 6. HEKKA
- 7. KULTTUURIMAATA
- 8. VAALEAN HIEKAN S. MAA.
- 9. KARKEA HIEKKA
- 10. KALLIO
- 11. LAASTINSEKAISTA HIEKKAA

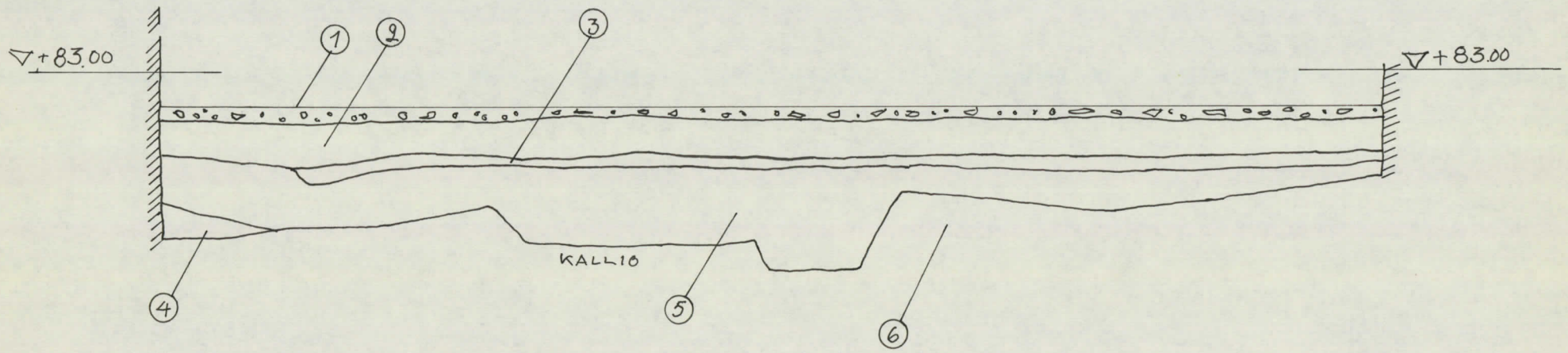

LEIKKAUS A-A
 MK 1/50
 1965

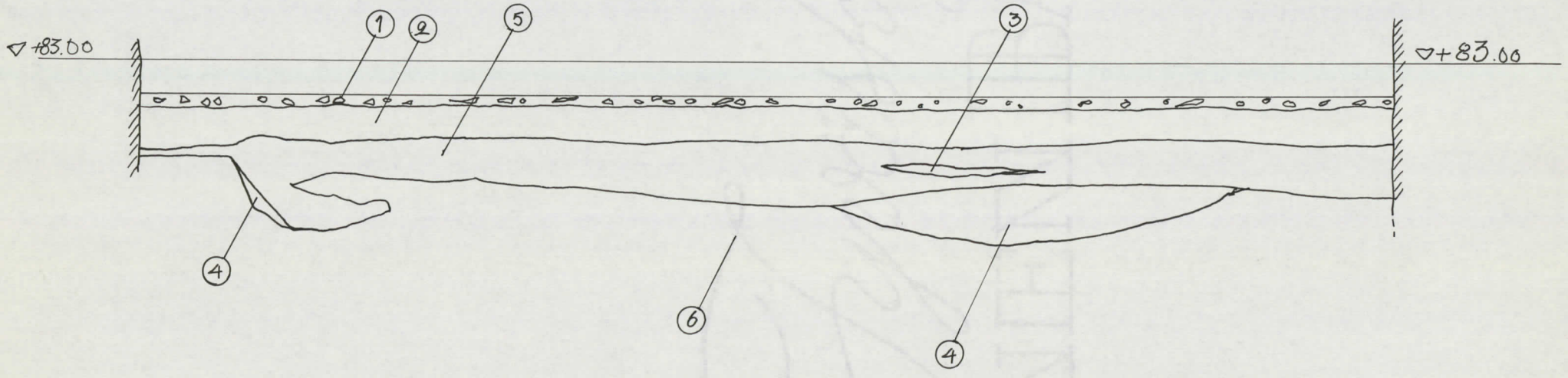
Q 104 :N POHJOISSEINÄN
 EDUSTAN MAALĒIKKAUS
 1966

- 1. BET. LATTIAN PINNAN ENNEN KAIVAUSTA
- 2. HIEKKA/HIETA
- 3. KULTTUURIMAATA (TIILTÄ)
- 4. HIESU
- 5. KULTTUURIMAATA
- 6. SORAA

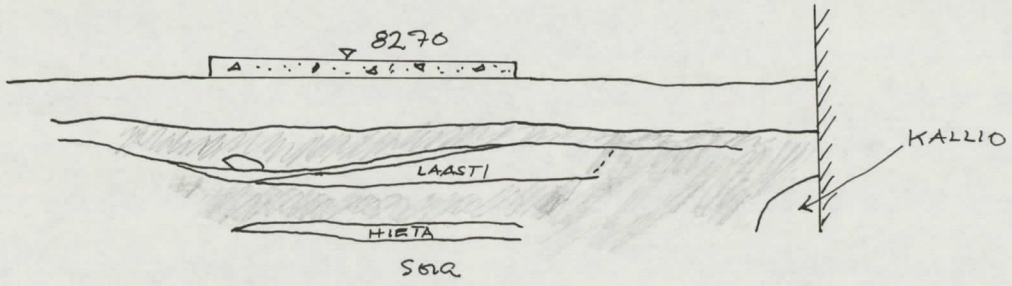
POTI. SEINÄ

- 1. BET. LATTIAN PINTA ENNEN KAIVAUSTA
- 2. HIEKKA/HIETA
- 3. TILIMURSKAA
- 4. LAASTIA
- 5. KULTTUURIMAATA
- 6. SORAA

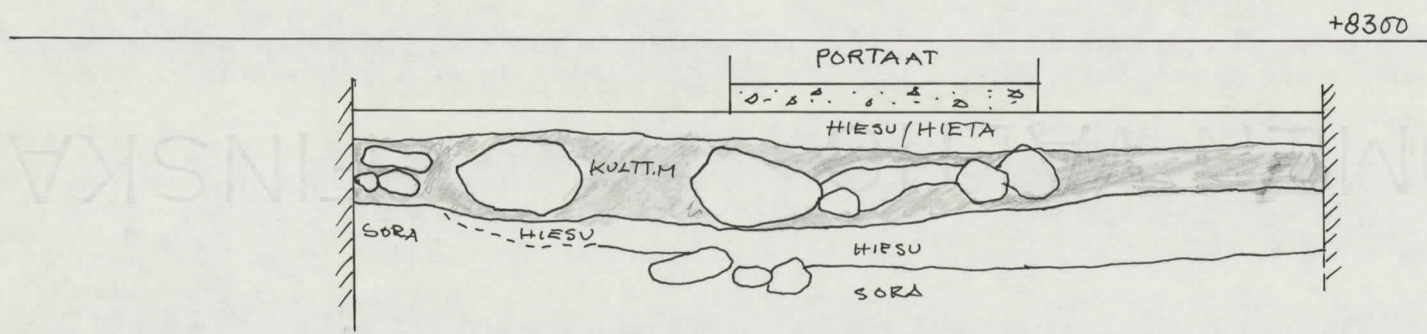

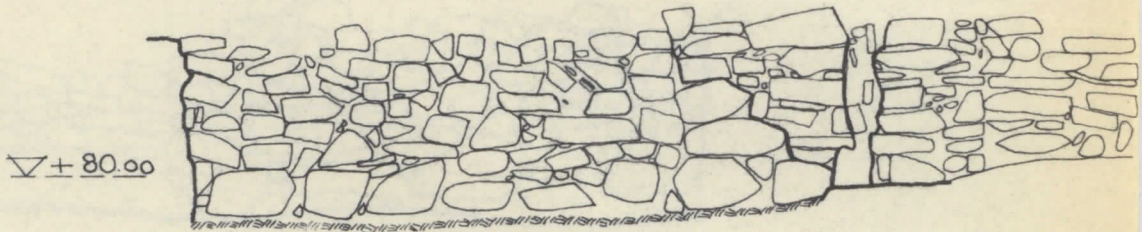
ET. SEINÄ

A.

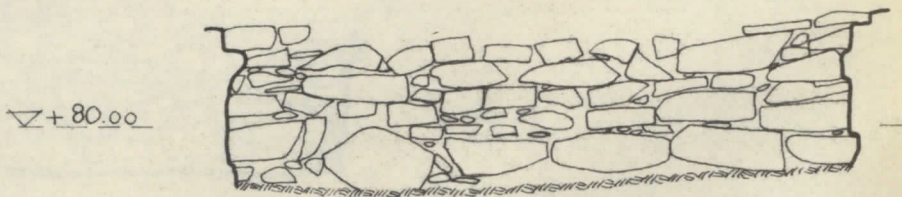

B

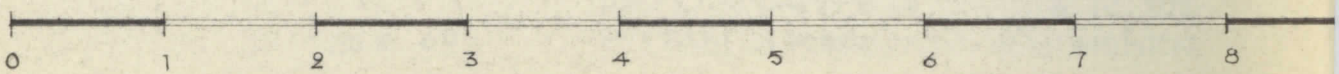

POHJOISSEINÄ

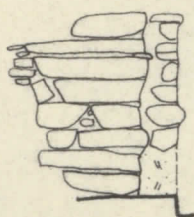
ETELÄSEINÄ

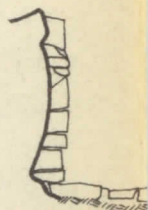
1

▽+80.0

▽+80.00

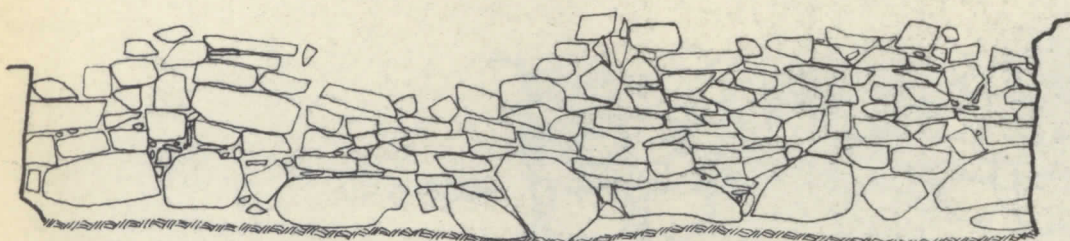

▽+80.00

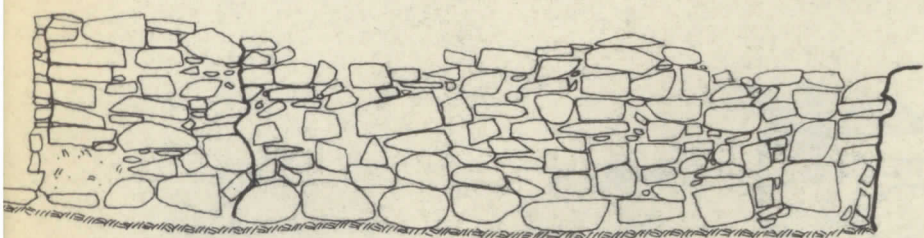

OVIAUKON ETELÄPIELI

9 10M

LÄNSISEINÄ

ITÄSEINÄ

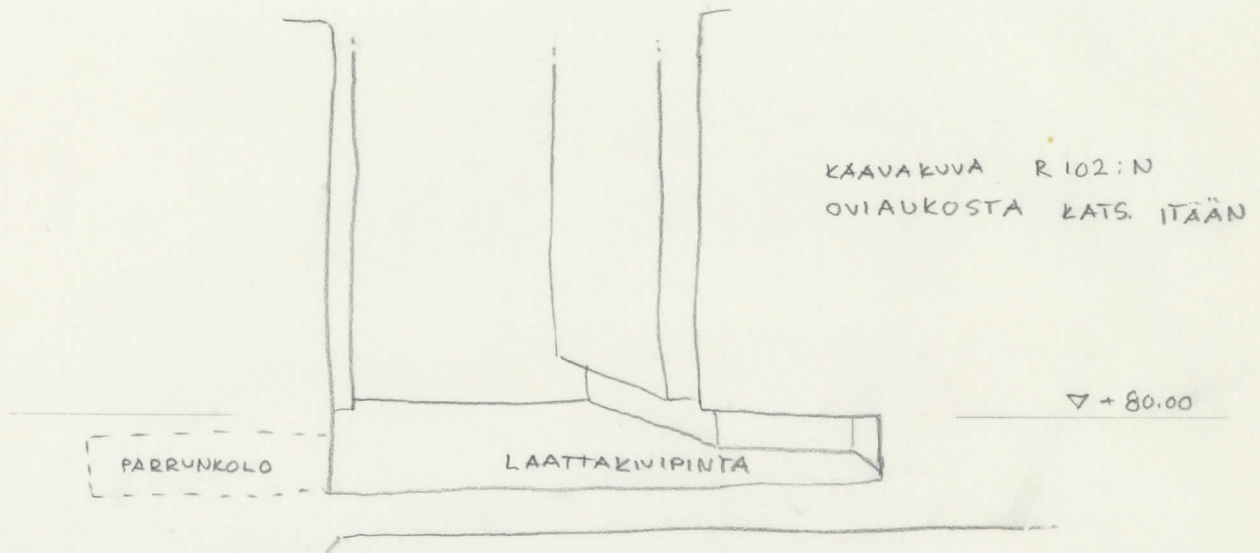
KUVA 8

OLAVINLINNA

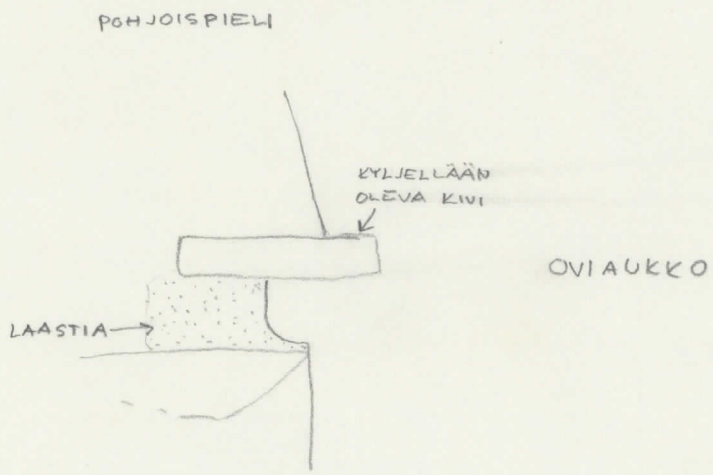
ISO LINNANPIHA, HUONE R. 102

MITTASI JA PIIRSI V. 1966 M. MUHONEN

KOP. 1967. T. HEININEN

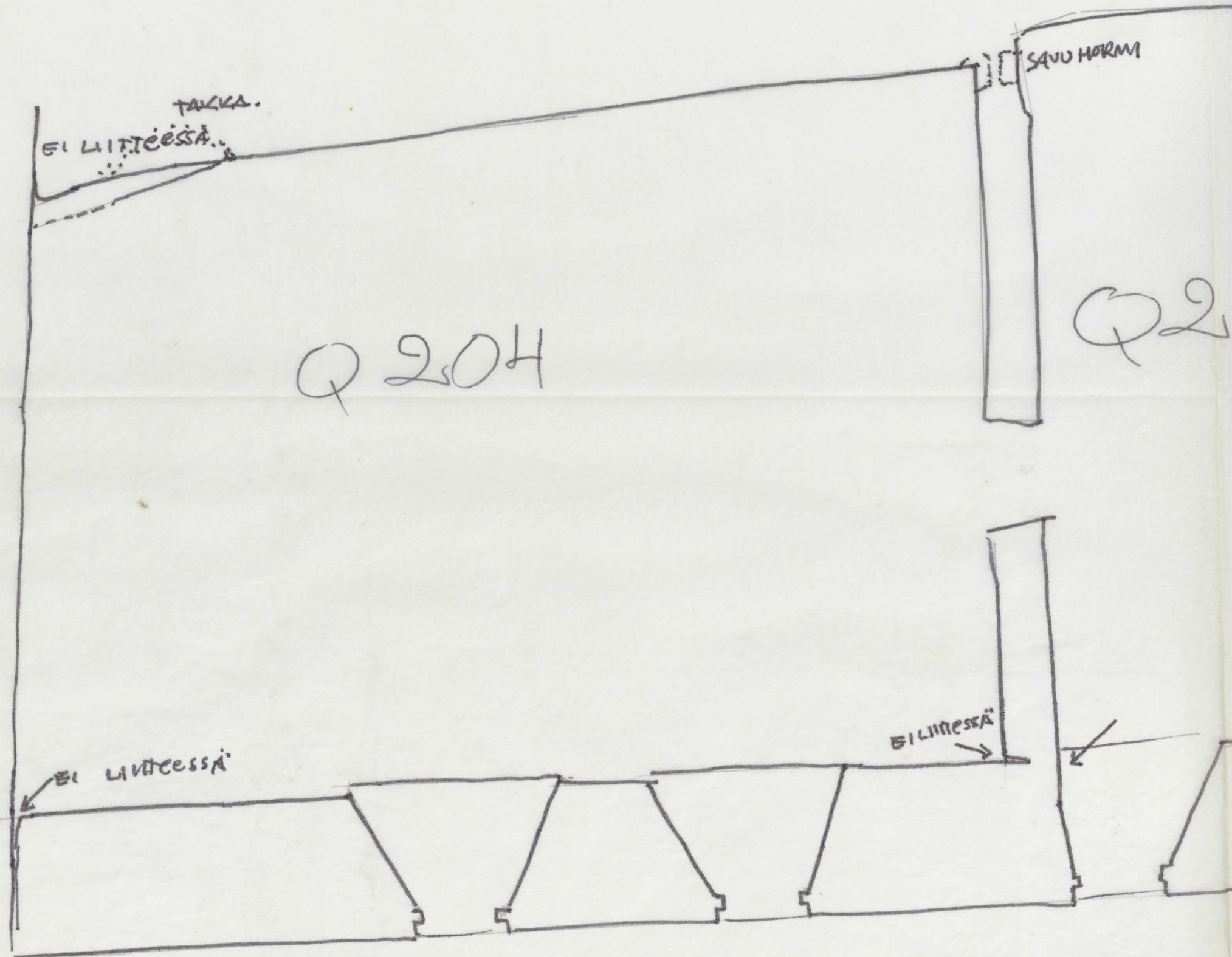

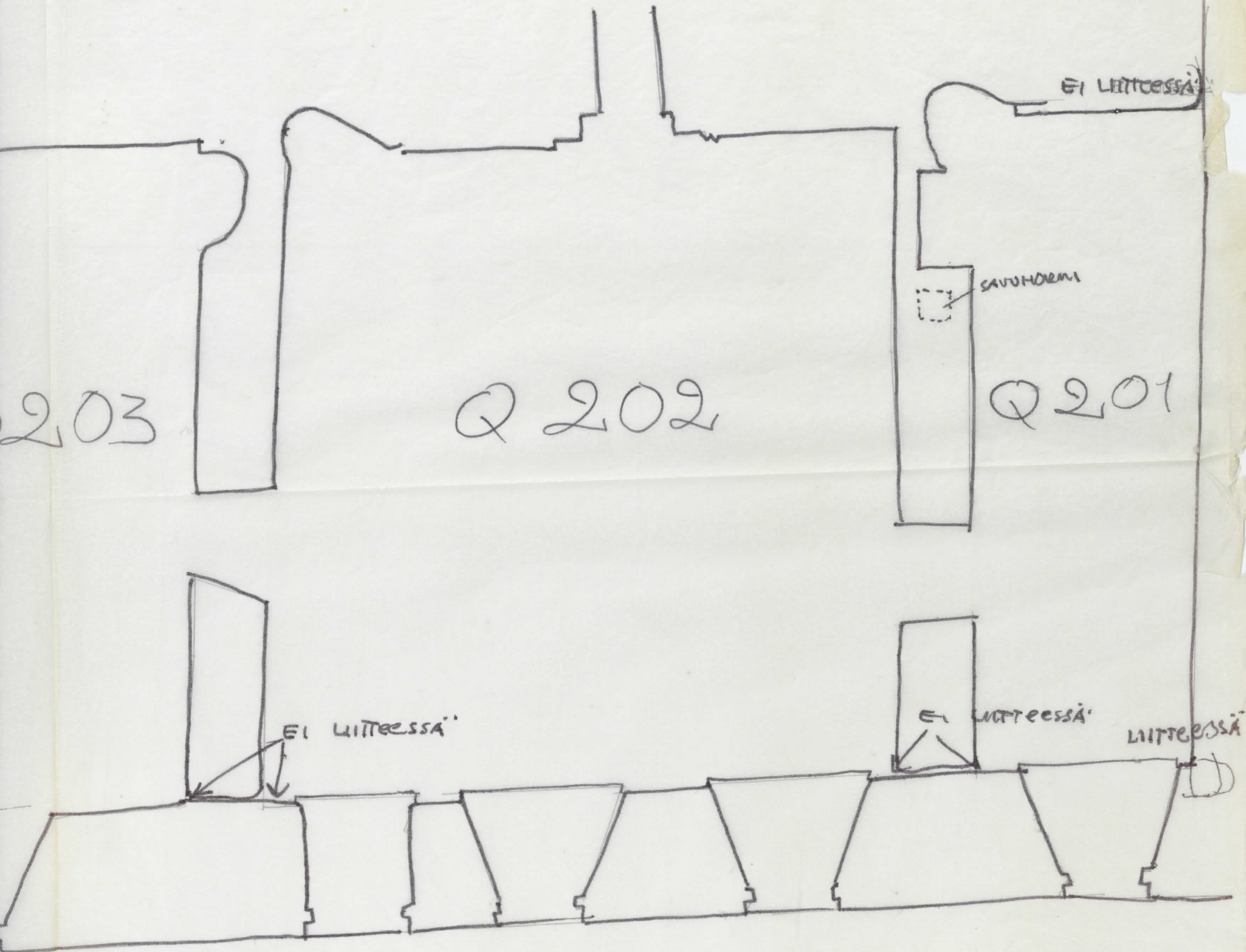
MK. N. 1:20

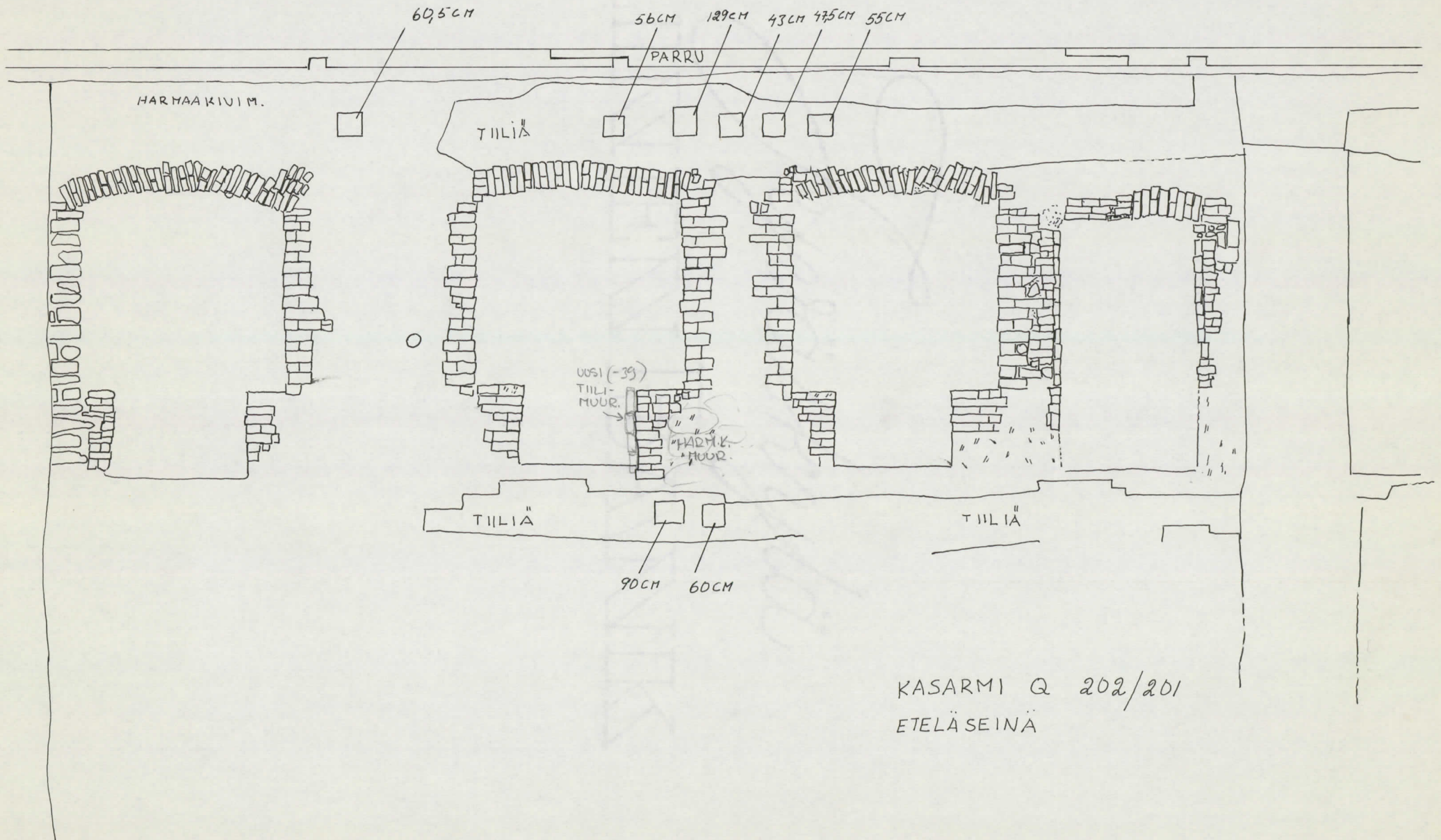

N. 1:10

01 AVUJ
KNAF 10
D.R. 1999

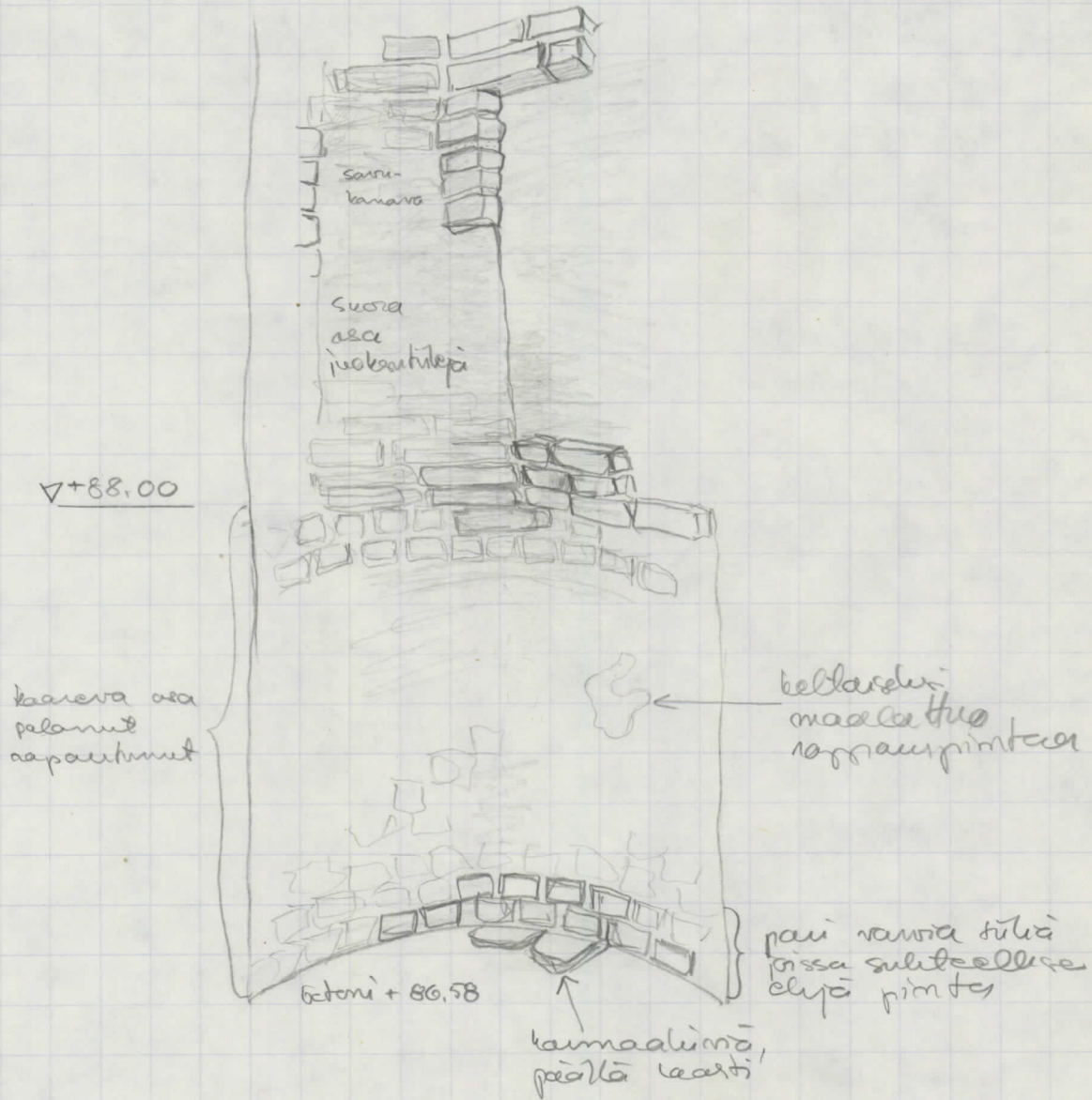

kuva 12

Kuonaspinnas a 203:in
falasta.

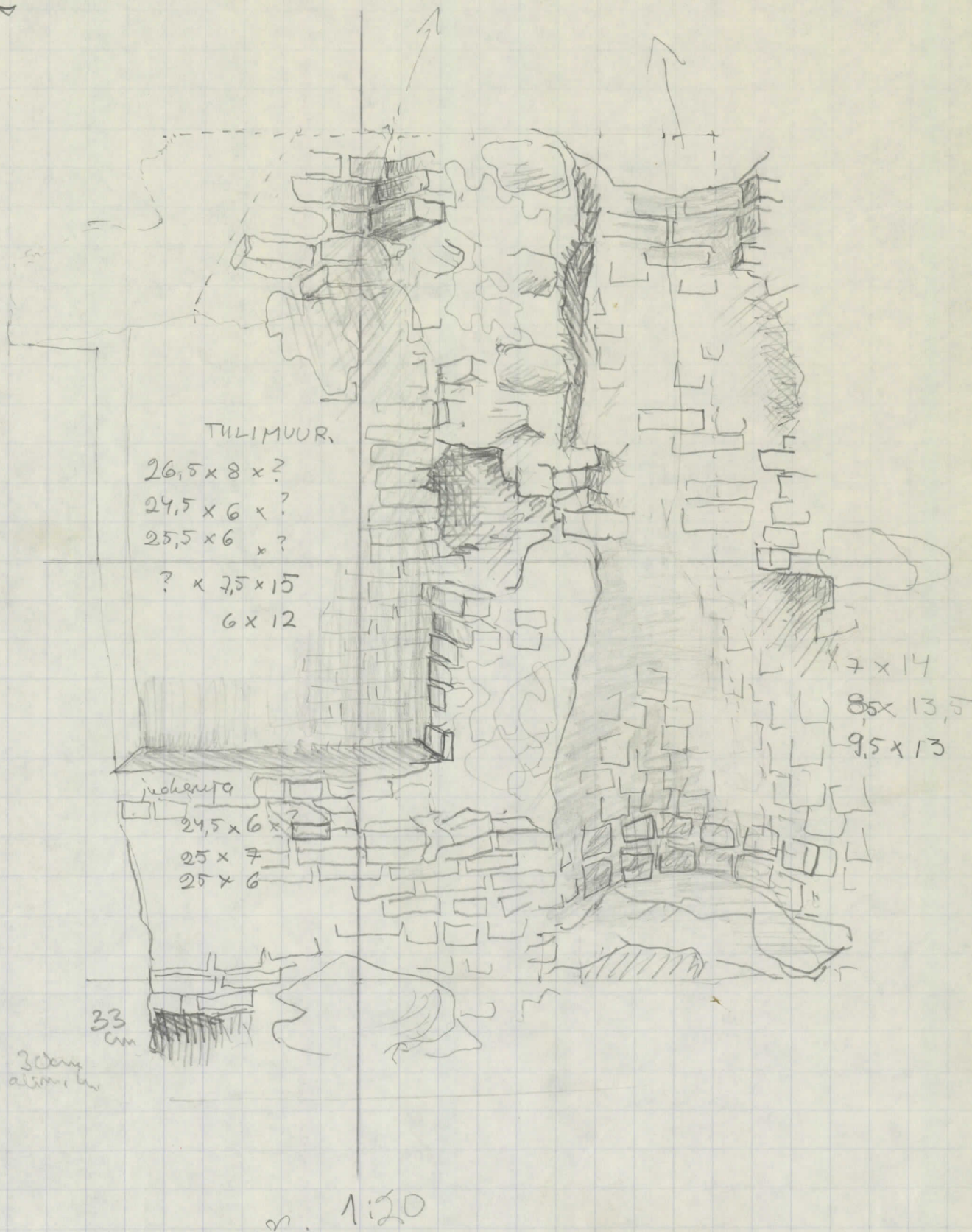

TAKKA

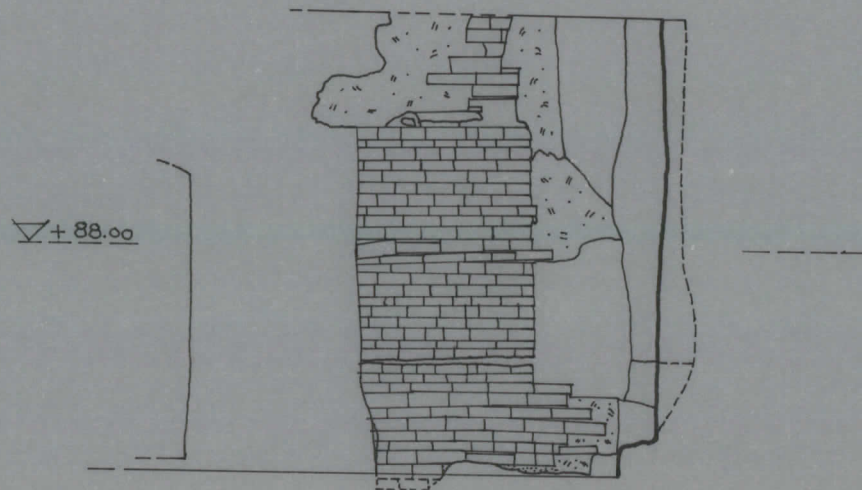
Q 201.

KUVA 13

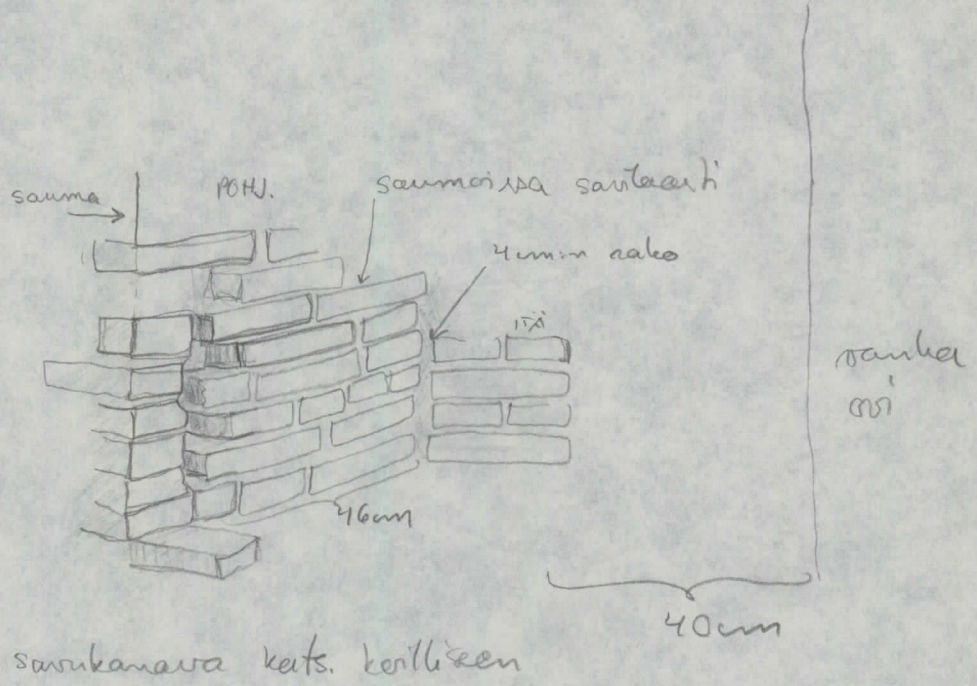
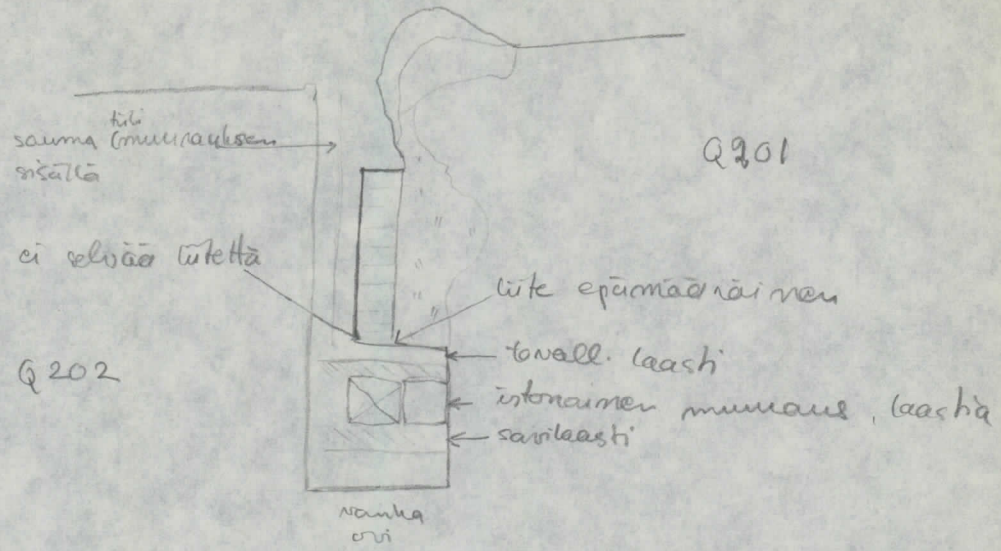
P.K. 1966

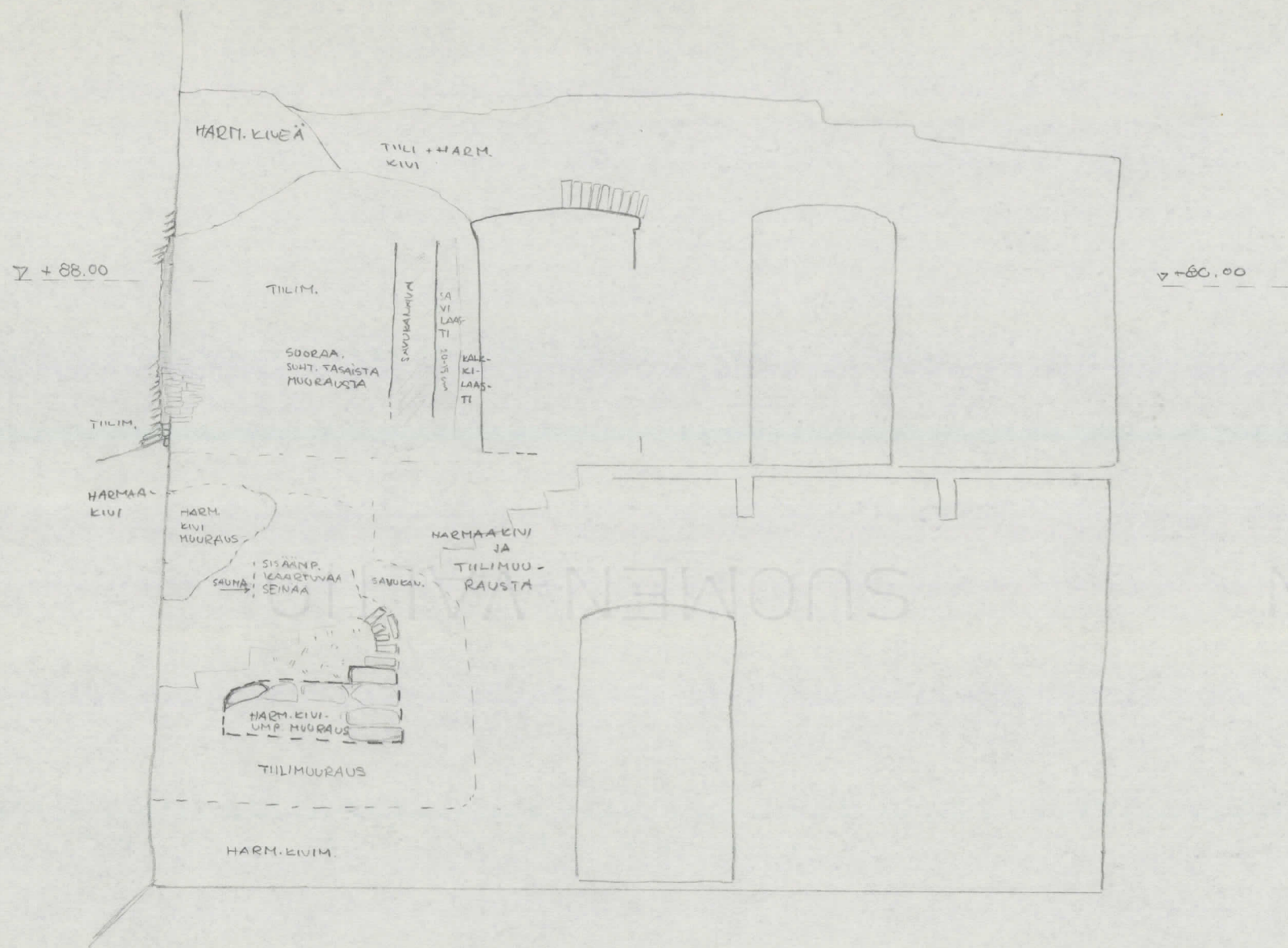
Kuva 17
P.K. 1966

HUONE Q201 (TAKKA)

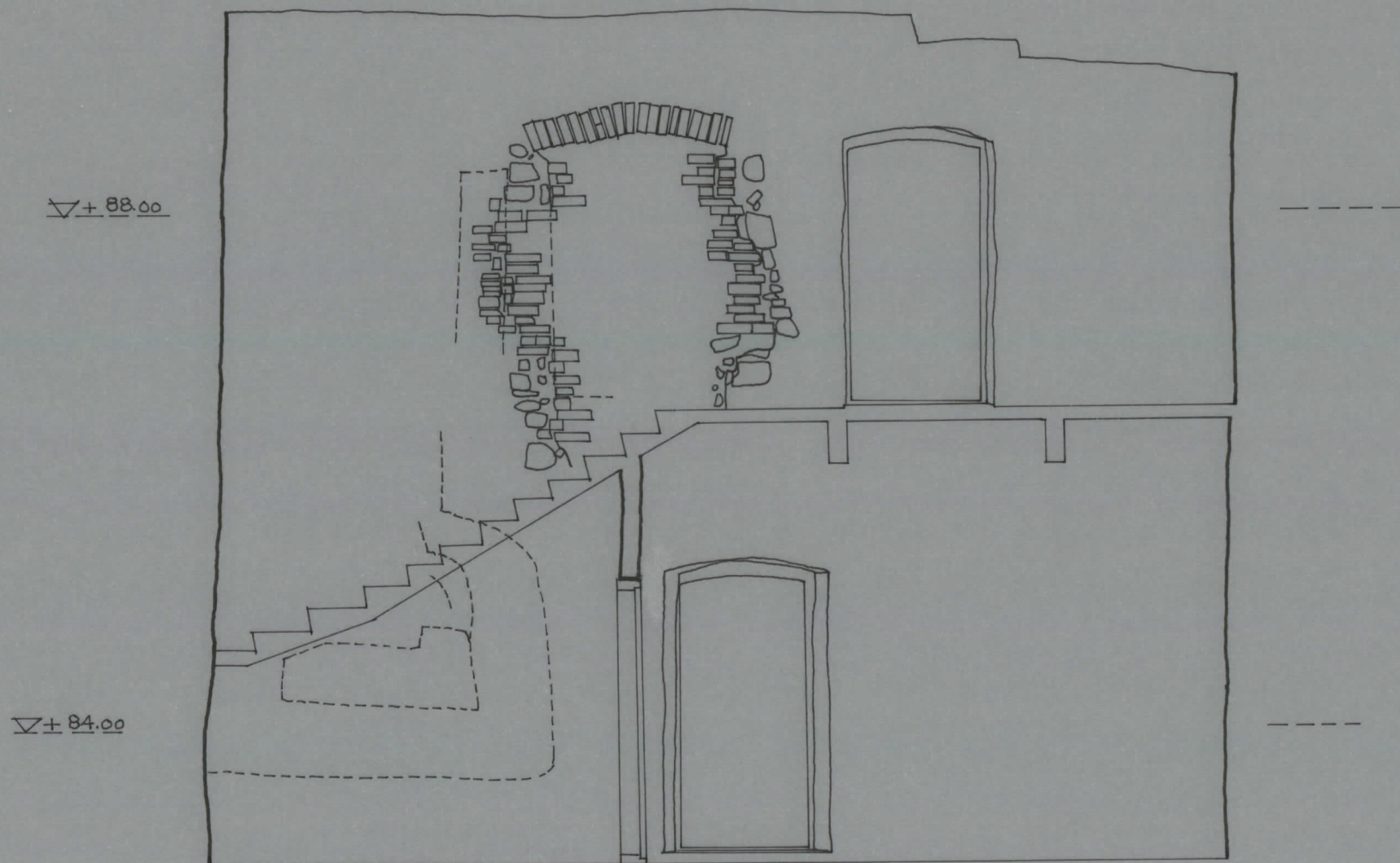

KUVA 16
PK. 1966
MC. 1:50

Kuva 17

P.K. 1966

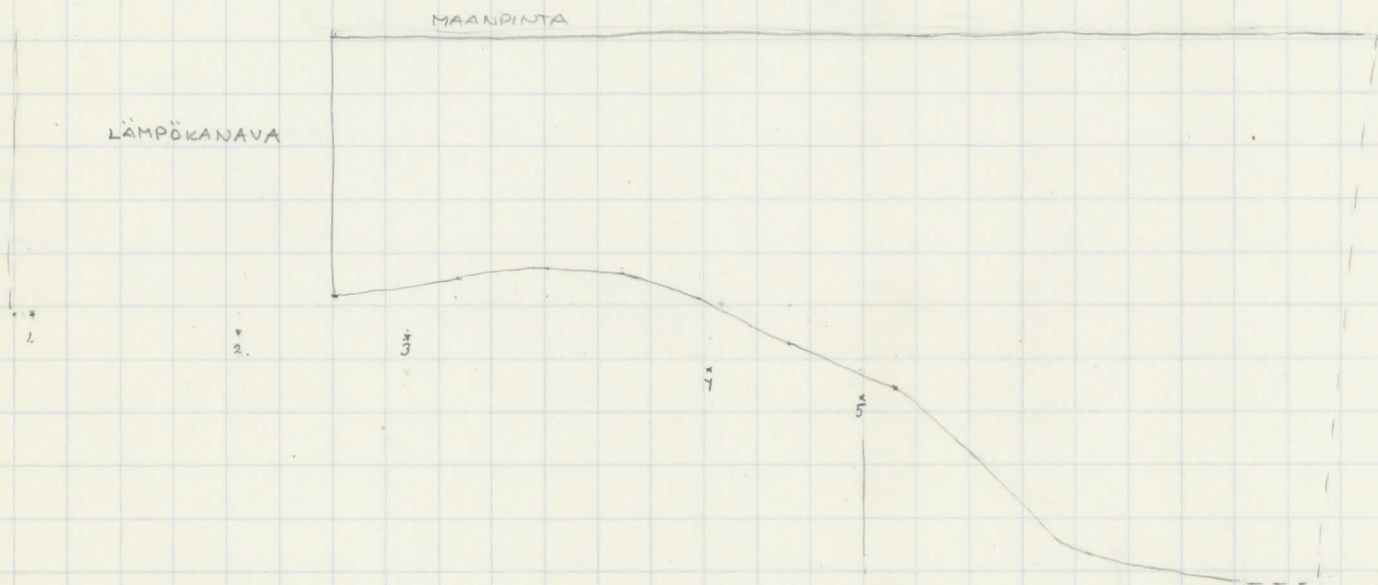

HUONEET Q 102 JA 202 ITÄSEINÄT

KUVA 19

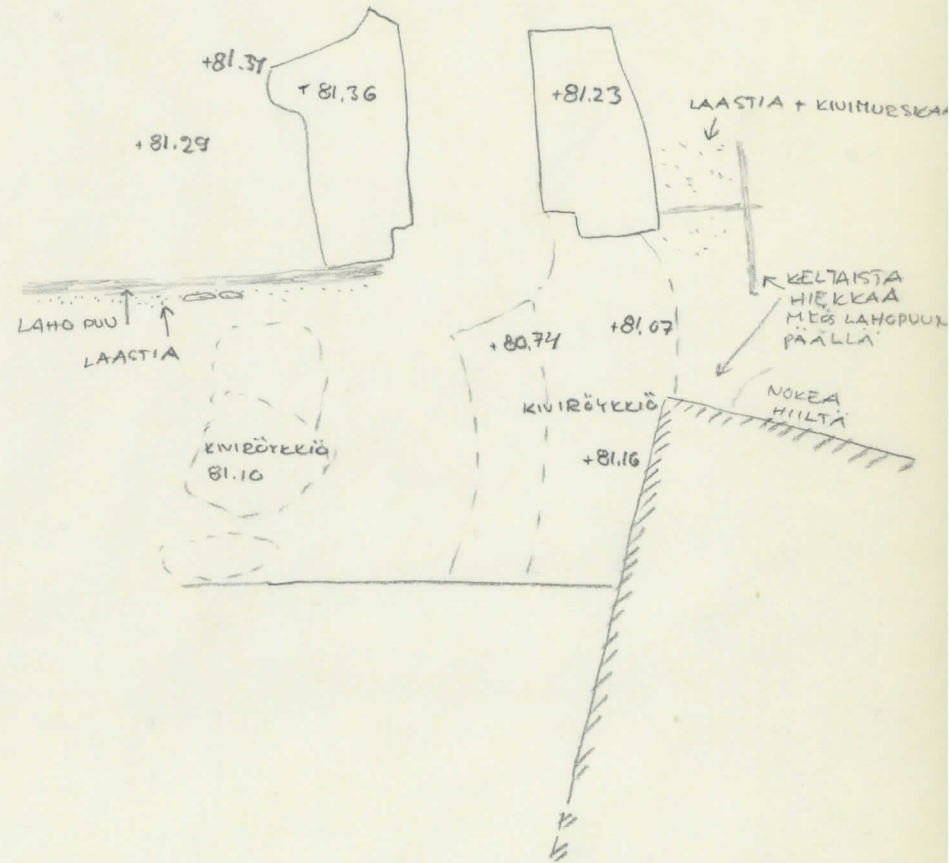
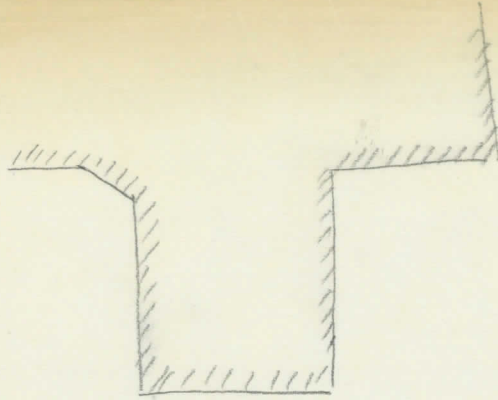
▽ +82.00

ETELÄPATT. ALAREUNA

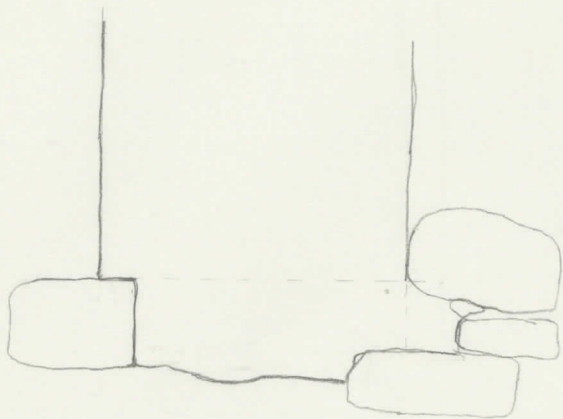
- 1. + 79.16
- 2. + 79.06
- 3. + 79.02
- 4. + 78.77
- 5. + 78.61

KUVA 20
P.K. 1966

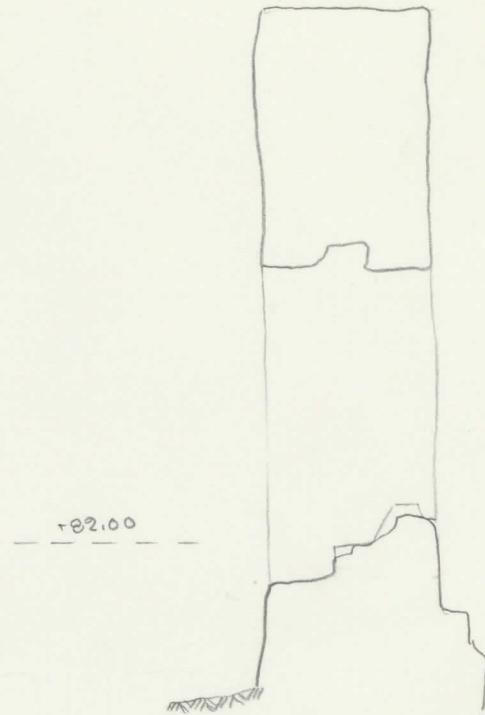

MK 1:50

KWA 21
P.K. 1966

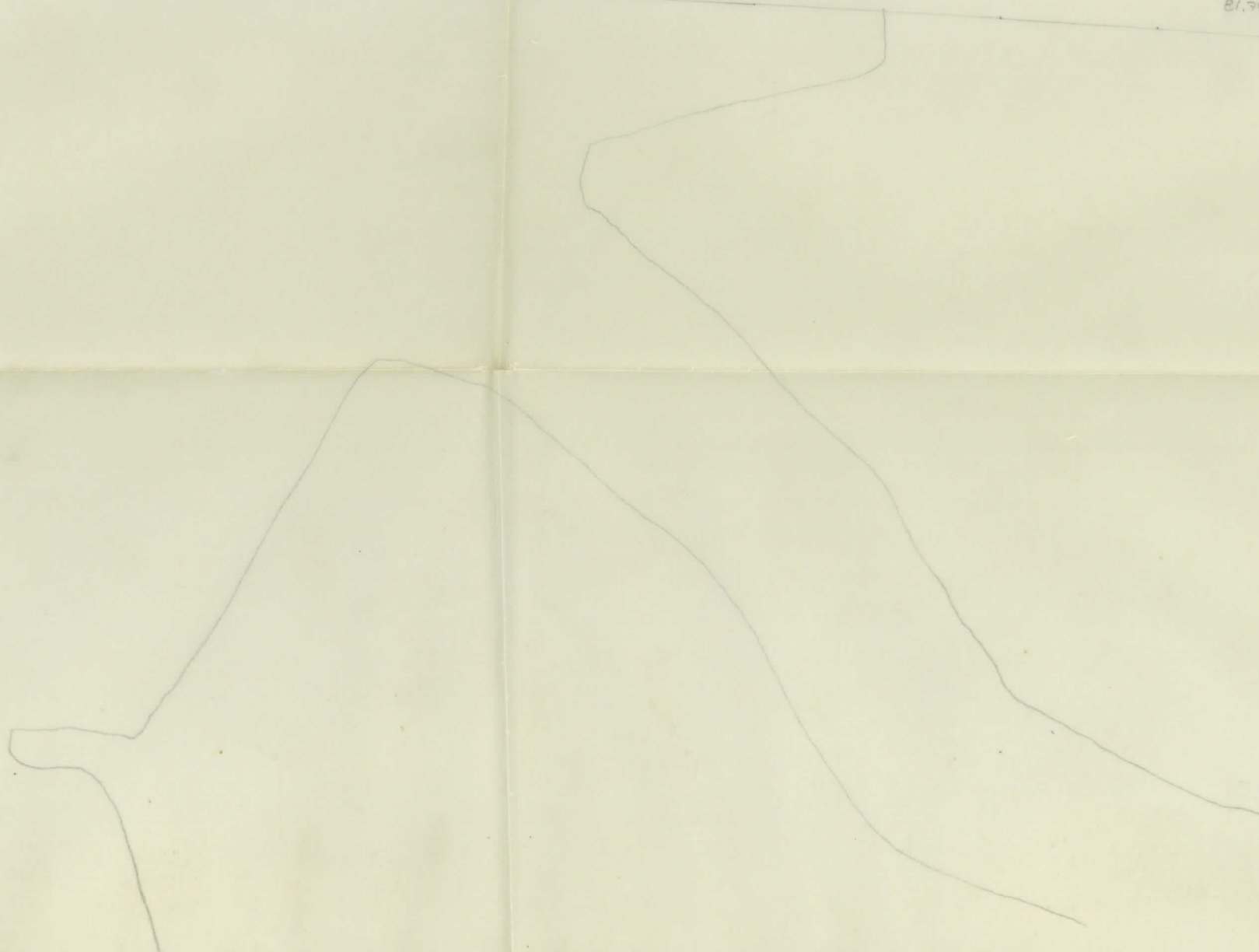
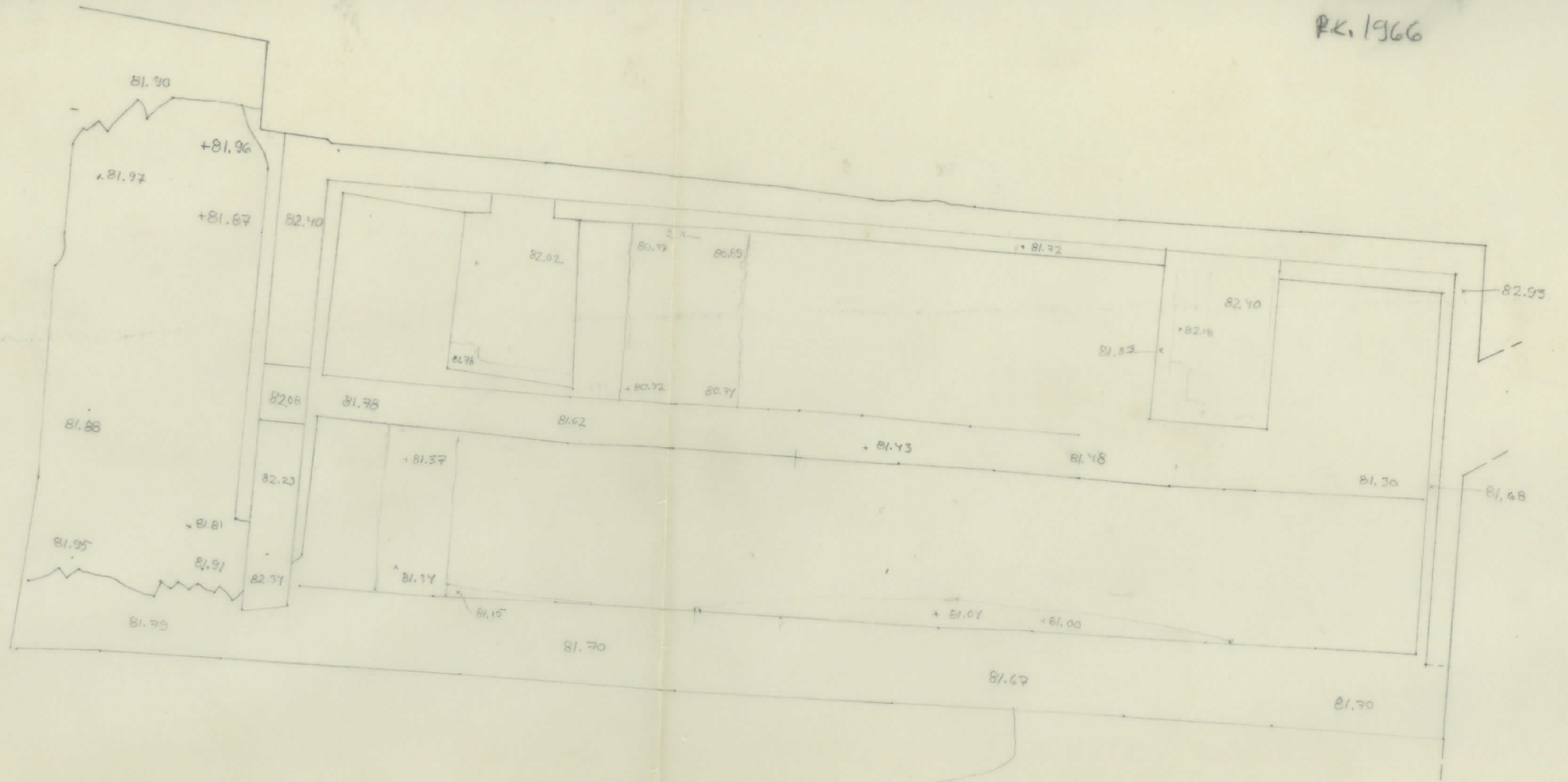

MK. N. 1:20

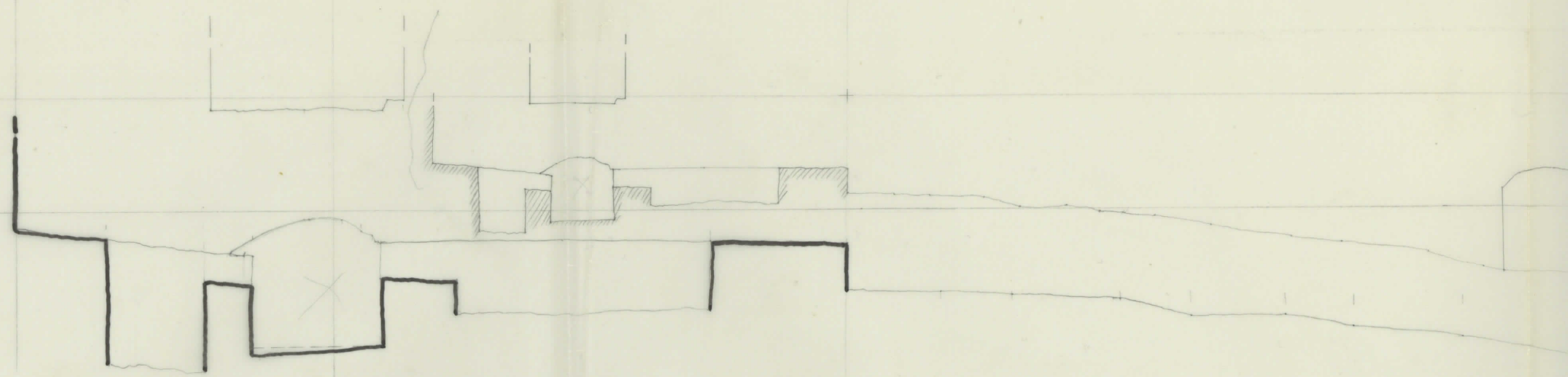

MK. 1:50

Kuva 23
PK. 1966

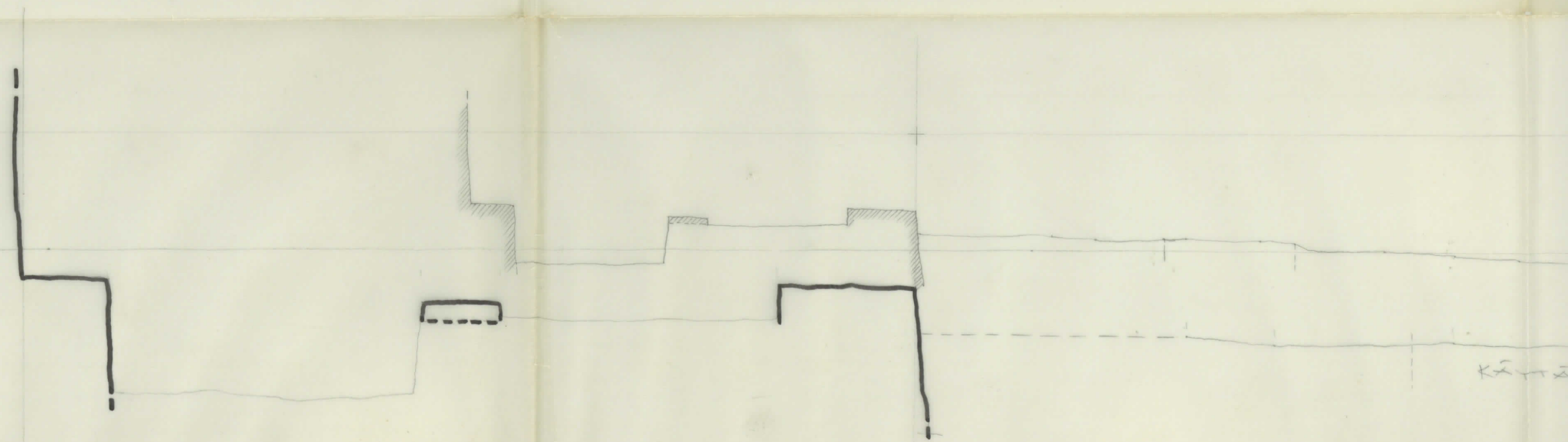

82.00
1.50
ITÄPATT. EDUSTA

80.70

89.00

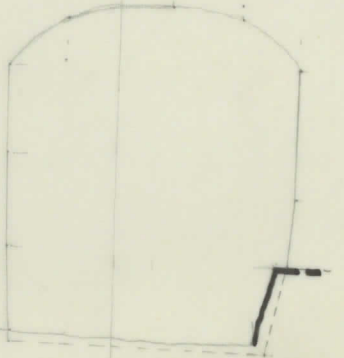
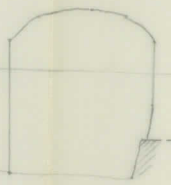
NÄYTTÄMÖ

KÄYTTÄ

6/7 1998
Kona St

1/10/00

82.00

82.00

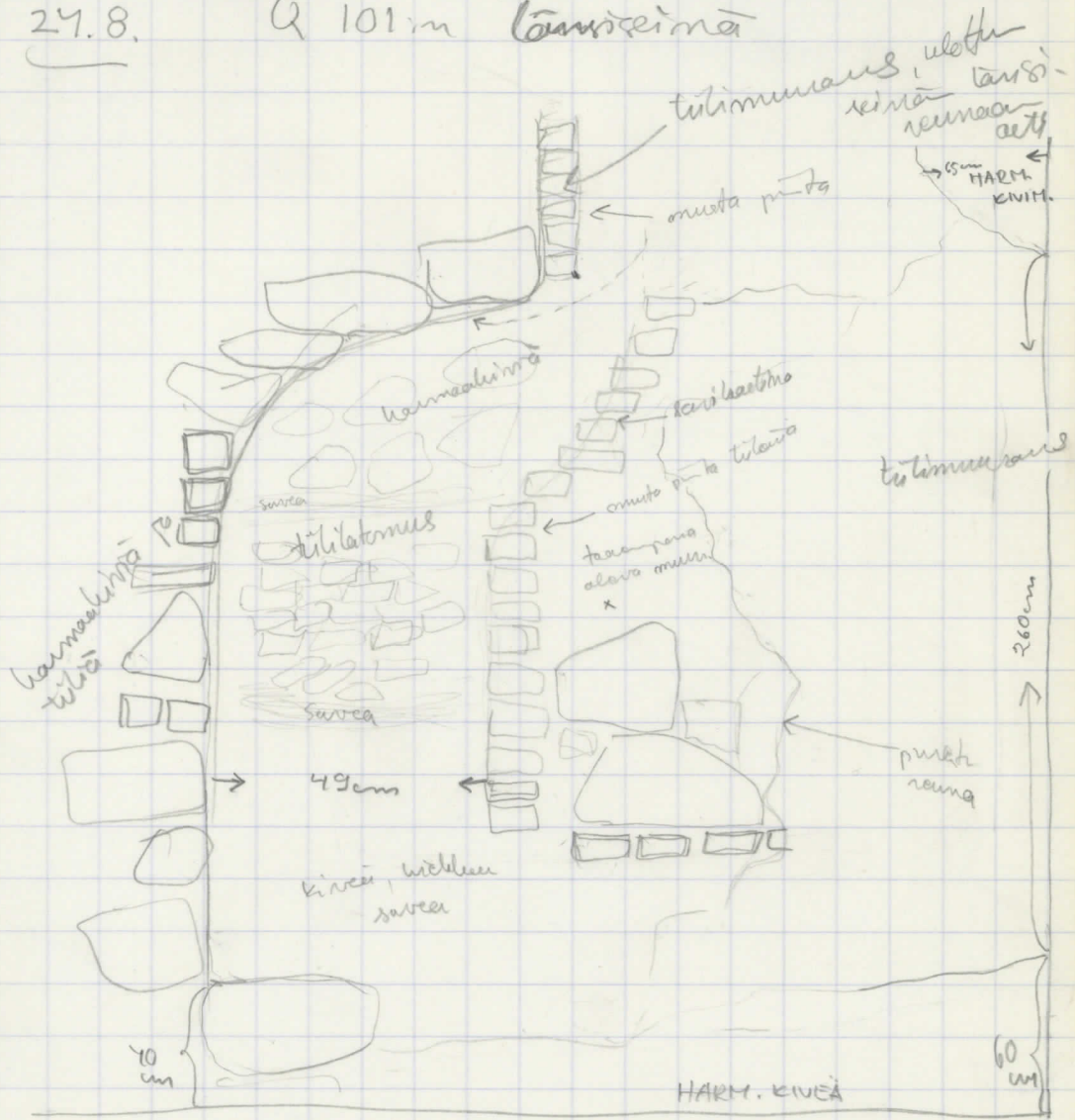
Kāhānā

80.00

27.8.

Q 101 m Lammassa

KOVA 25

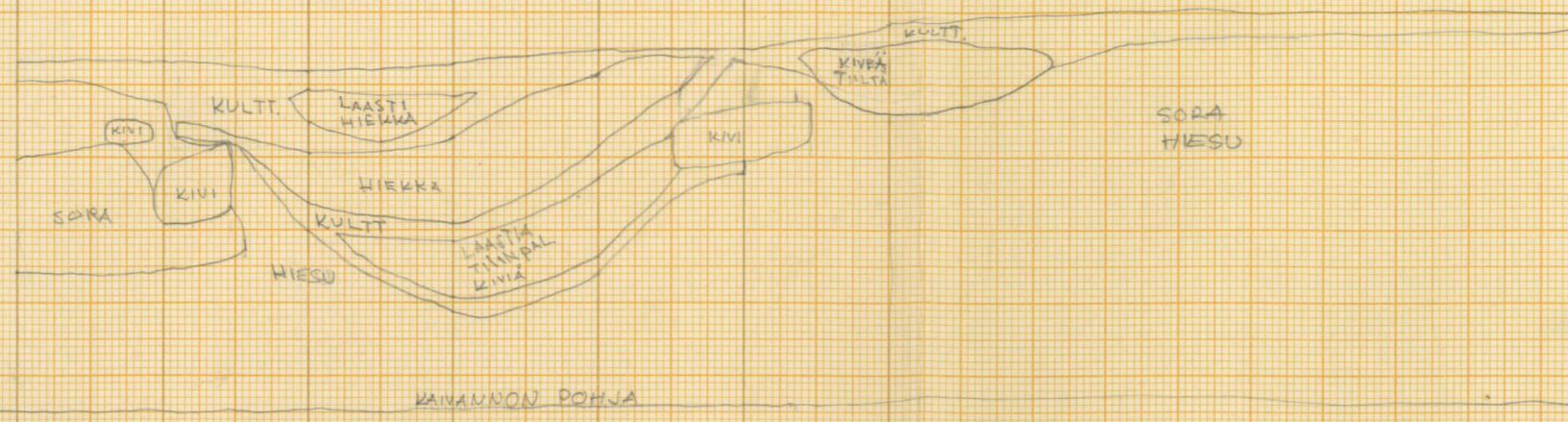

* muunns n. 26 cm pintaa syvemmällä
 haamaalinta ja tulita, pinta nakeentunut
 savi laastina

+82.00

+82.00

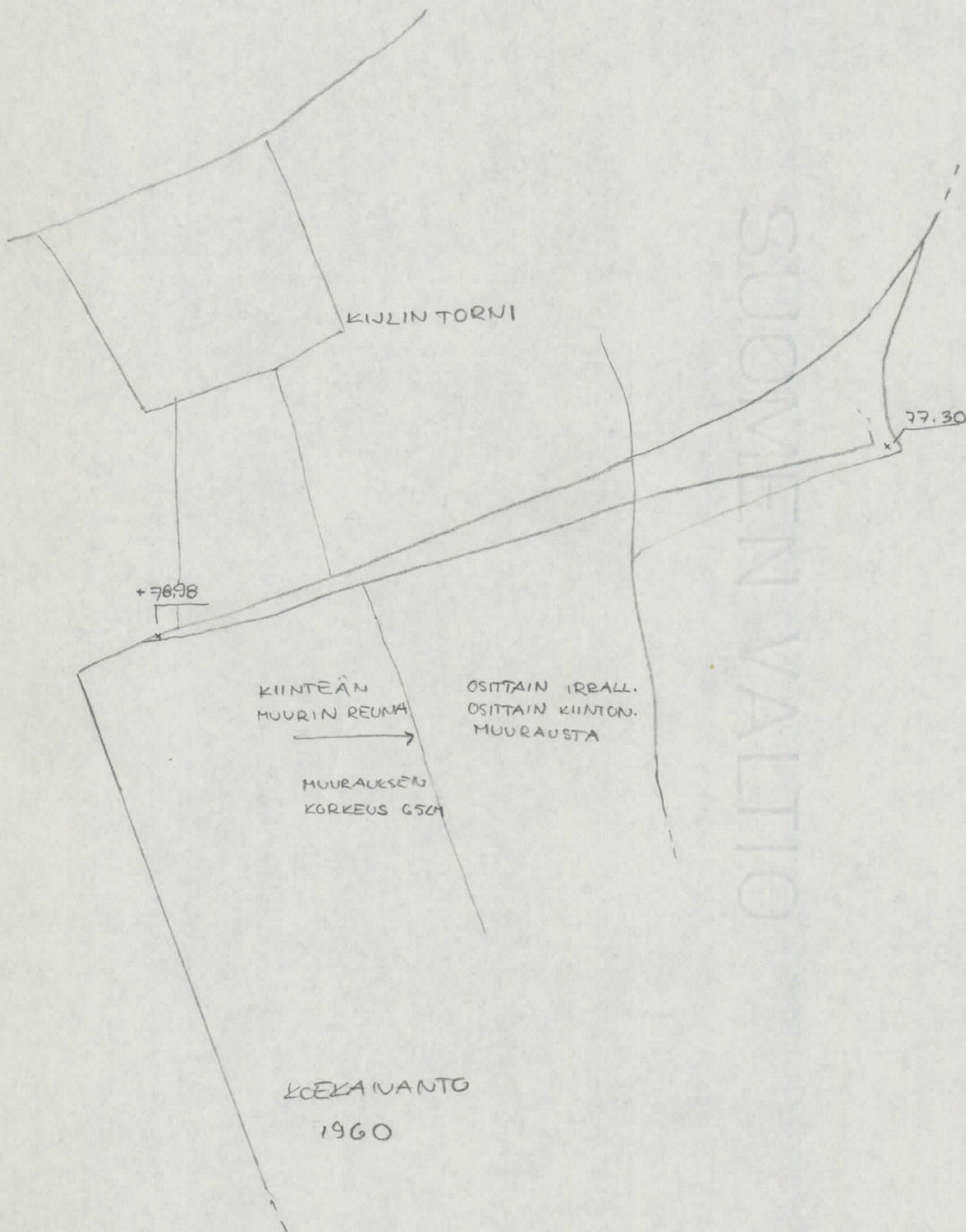
LEIKKAUS D-D

KUVA 26
P.K. 1966

OLAVINLINNA
ISO LINNANPIHA
MAALEIKKAUS D-D
MK 1/50

KUVA 27
PK 1966

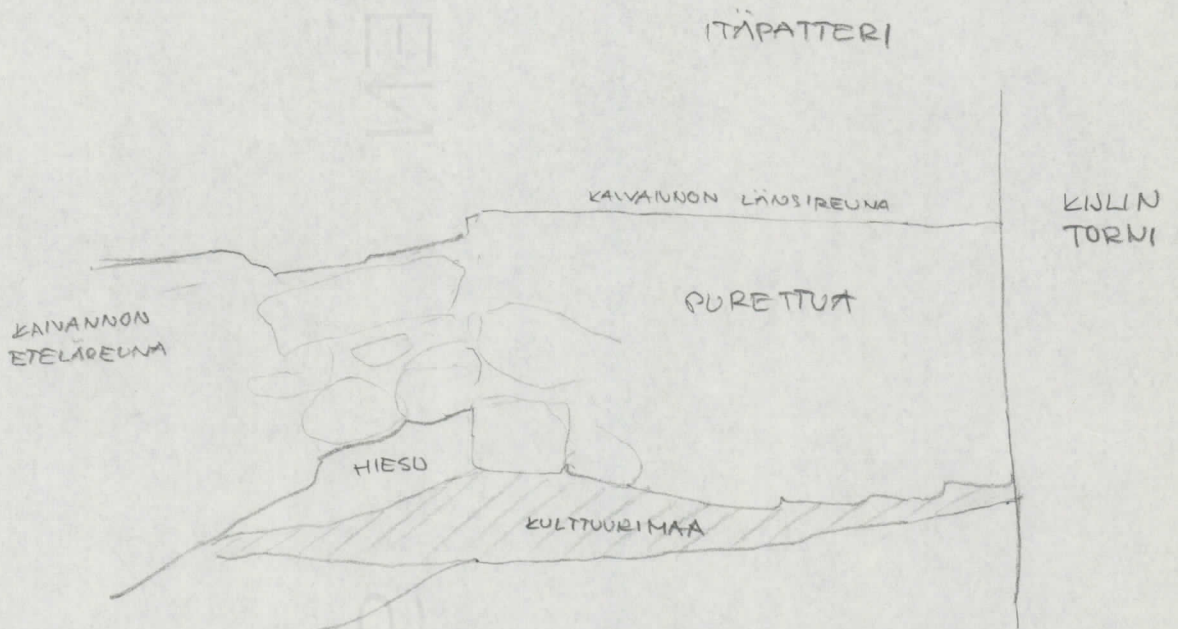

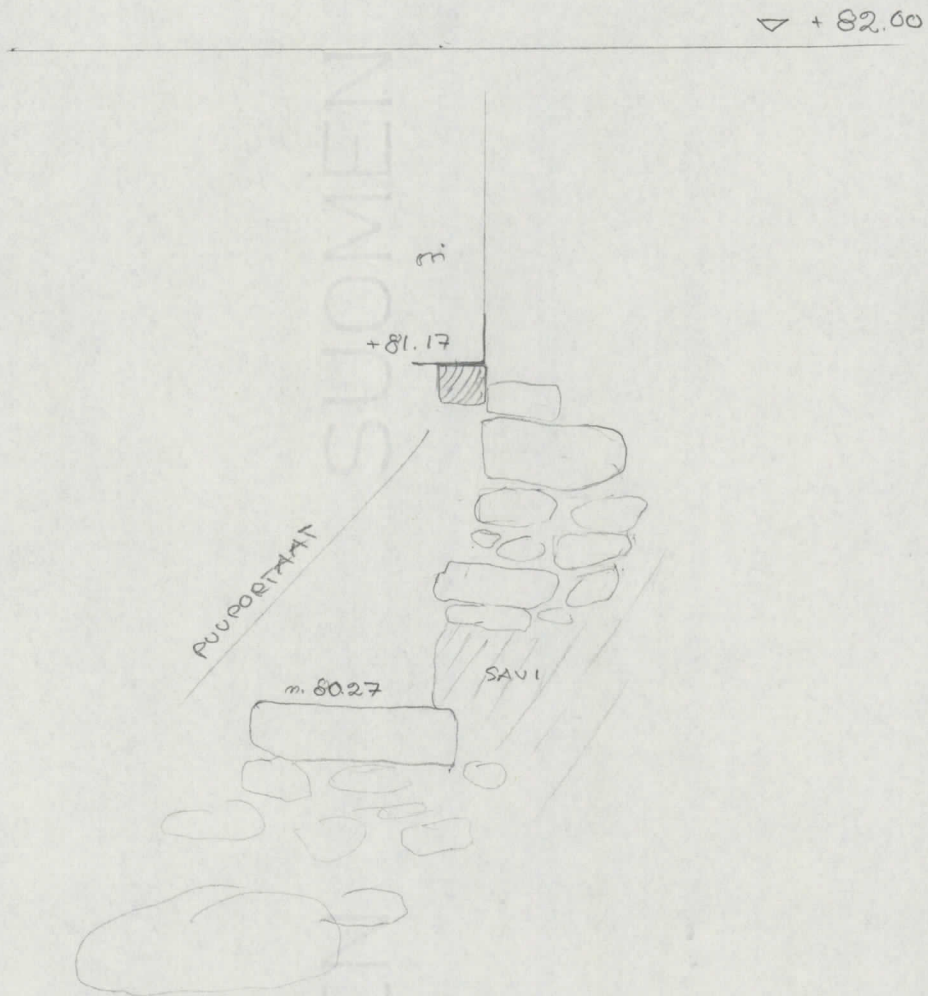
KUVA 28

PK 1966

LUONNOS

MK N 1:20

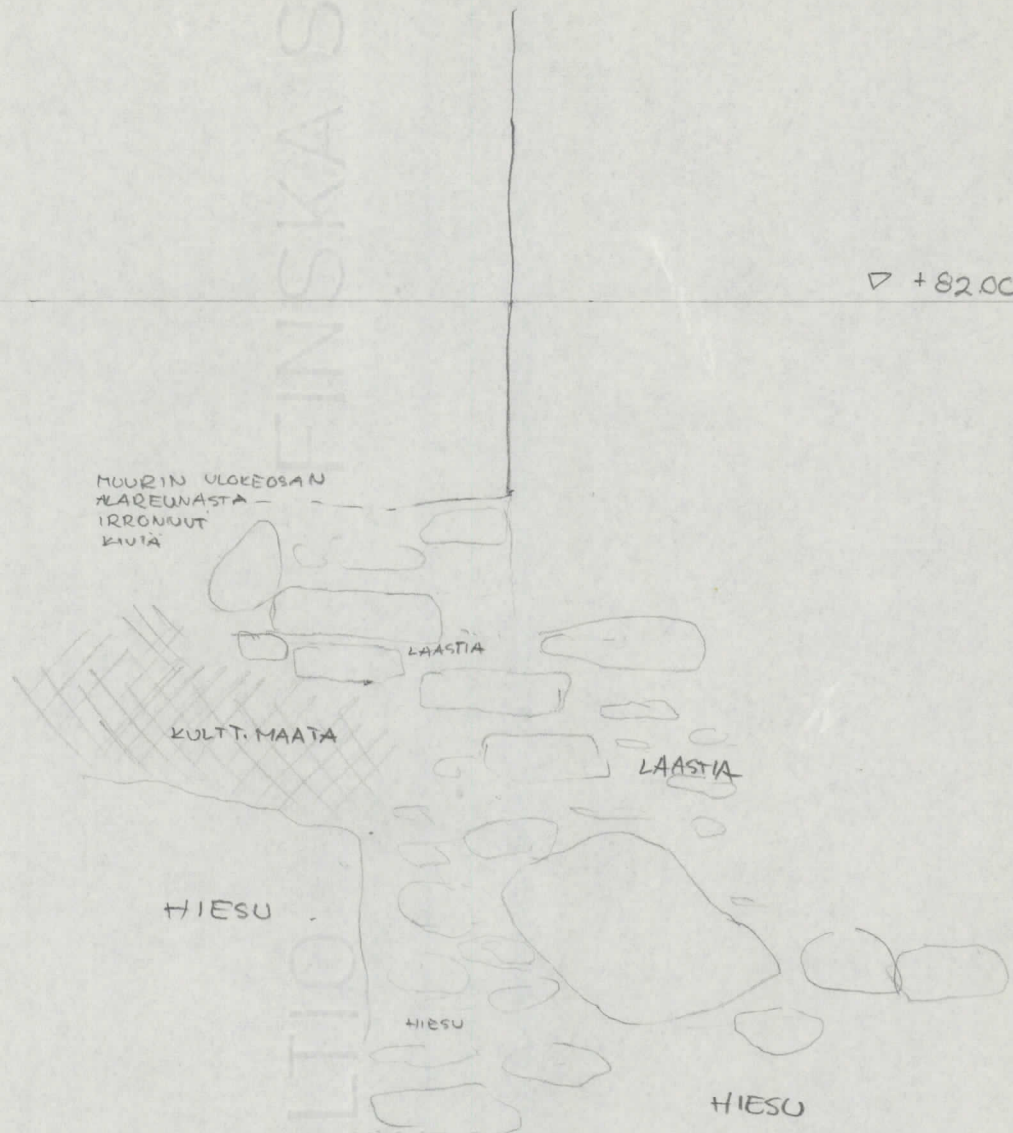

EIOI: EEN VIEVÄN OVIAUKON
ALHOSA KATS. ITÄÄN
MK N. 1:20

KUVA 30

PK 1966

E 101 : N ETELÄSEINÄN
ITÄOSA, KAVENNUKSEN KOHTA
MK. N. 1:20